

naš tednik

Leto XXX — Številka 20 18. maja 1978 Cena 4.— šil. (4 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

KOMENTAR:

NSKS k procesom

Z ukinitvijo procesov proti štirim pripadnikom slovenski narodni skupnosti na Koroškem po zveznem predsedniku dr. Rudolfu Kirchschlägerju, politični procesi proti koroškim Slovincem še zdavnaj niso pri kraju:

Takoj po binokostnih praznikih se je začel nov val procesov: v torek se je moral pred višjim deželnim sodiščem v Linzu zagovarjati v prizivni obravnavi Štefan Petjak. Petjaka so v prvi instanci obsodili pred deželnim sodiščem v Salzburgu na razmeroma visoko denarno kazen v višini 16.500 šilingov — zgolj zaradi pomoči pri neki napisni akciji. To je bilo točno 16.500 šilingov več kakor so dobili kazni vsi aktivni — ne le pomagači — tafelstürmerji skupaj: vsi skupaj so bili namreč deležni milosti zveznega predsednika Kirchschlägerja — če že prej niso ukinile postopkov koroške oblasti. Večina tafelstürmerjev pa sploh ni bila naznanjena.

Tako izgleda realnost. Kakor smo zelo pozdravili ukinitve postopkov proti štirim koroškim Slovincem iz Sel, in so tudi javnost ter izvenkoroška občila izrazila zadoščenje nad tem državnikiškim dejanjem zveznega predsednika, tako zelo pa moramo opozarjati javnost na to, da so v teku politični postopki proti več kot dvema ducatama koroških Slovencev.

Pred deželnim sodiščem v Salzburgu se morata med drugim zagovarjati zaradi odpora proti državi oblasti dve osebi, katerih primer ni brez — značilne — pikantije: nameščenec Lorenz Kreutz naj bi se po obtožnici upiral proti žandarjem — istim žandarjem, ki so pri tem pripetljaju začetka septembra lani iztrgali iz betonskega fundamenta privaten dvojezičen napis. — Drugi obtoženec — študent Janko Malle, pa je obdolžen odpora proti državi oblasti ob priliki zloglasne policijske akcije v Škocijanu avgusta 1976. Dolžijo ga isti žandarji, o katerih je ustavno sodišče spoznalo, da so z Mallejem ravnali poniževalno.

Slej ko prej bomo opozarjali na dvojno mero, ki jo uporabljajo oblasti, ter na to, da skušajo tako najbolj aktivne pripadnike slovenske narodne skupnosti ustrahovati ter tako kriminalizirati narodnostni boj. Naša naloga pa bo v tem, da bomo avstrijsko in mednarodno javnost o tem načinu manjšinske politike kar se da natančno informirali, ker gre pri tem po našem mnenju za kršitev človekovih pravic. Zaradi tega zahtevamo tudi slej ko prej ukinitve vseh političnih procesov proti pripadnikom naše narodne skupnosti.

Protest proti poročanju

V nasprotju z ostalimi avstrijskimi časopisi so koroški dnevnik skrajno negativno in odklonilno ocenili ukinitve postopkov proti štirim Selanom po zveznem predsed-

Modestova nagrada

Predsednika koordinacijskega odbora krške škofije dr. Valentin Inzko in dr. Ernst Waldstein sta v sredo na tiskovni konferenci poročala, da je škofijski koordinacijski odbor dobil za leto 1977 iz zveznih sredstev (pospeševanje manjšin) 300.000 šilingov. Ta denar so — poleg pokritja dodatnih stroškov, nastalih zaradi cerkvene dvojezičnosti — uporabili predvsem za znanstveno obdelavo bistvenih osnovnih vprašanj manjšinskega problema s pomočjo raziskovalnih nalogov, štipendij, seminarjev itd., nadalje s publikacijo takih projektov, iniciiranjem in pospeševanjem kontaktov in srečanj, ki služijo sožitju. Predvsem pa se bo uvedla Modestova nagrada, ki bo vsako leto podeljena za najboljšo literarno storitev na področju sporazumevanja med obema narodoma v de-

(Dalje na 8. strani)

Nova jugoslovanska vlada

V Jugoslaviji sta se konstituirala oba zbora skupščine, zakonodajnega organa (220 delegatov za zvezni in 88 za zbor republik in pokrajin). Novi predsednik skupščine je Dragoslav Marković. Delegati prihajajo po strogem sorazmerju iz vseh delnih republik in pokrajin ter vseh narodnosti.

V torek pa je skupščina izvolila tudi predsednika in člane zveznega izvršnega organa — zvezne vlade. Ministrski predsednik je postal Veselin Djuranović, ki je svoje sedanje mesto nastopil že pred dvema letoma, potem ko je našel njegov prednik Bijedić tragično smrt ob letalski nesreči. Novi zunanji minister je postal Josip Vrhovec, Hrvat po rodu. On bo nasledoval dolgoletnega šefa za zunanje zadeve Miloša Minića. Generalpolkovnik Ljubičić ter general Herlje-

vić ostaneta na svojih mestih kot obrambni oz. notranji minister, nekdanji notranji minister Banović bo postal pravosodni minister.

Slovenska člana zveznega izvršnega sveta sta še Boris Šnuderl in Milovan Zidar (kmetijstvo).

Dosedanji ministrski predsednik Slovenije Andrej Marinc je postal namestnik jugoslovanskega ministrskega predsednika, Andrej Rotar pa minister za zunanjo trgovino. Rotar je bil doslej generalni direktor Ljubljanske banke. Vsega skupaj šteje zvezni izvršni svet 28 članov, med njimi so štirje Slovenci. V Jugoslaviji prakticirajo sistem rotacije, da namreč po eni mandatni dobi večina vrhovnih funkcionarjev v krožnem sistemu menja svoj posel.

Procesi: za 13.200 šilingov preveč kazni . . .

oblasti na pomen 15. maja, bi bila dodatna značilnost. Kar pa ne bi bilo niti ne tako hudo, saj so lani sprva hoteli začeti proces proti Filipu Waraschu točno 10. oktobra, a ta termin na podlagi odločujoče intervencije preložili za en teden.

Proces proti Štefanu Petjaku pozna več prizorišč in še več slik: Na prvi postaji — na Koroškem — proces zaradi Slovincem sovražnega vzdušja nikakor ne bi mogel biti objektivno. Delegiran je bil

nato v Salzburg, kjer je bil Petjak obsojen v odsotnosti; — hotel je namreč slediti le slovenskemu pozivu. Prizivna obravnava pred višjim deželnim sodiščem v Linzu je bila sprva preložena, ker sta branilca dr. Grilc in dr. Zwitter hotela proces zopet nazaj v območje in na višje deželno sodišče Gradec, kjer bi po vsej logiki tudi v instanci bila možna obravnava v slovenščini. Vrhovno sodišče, ki je moralo o tem odločiti, je ponovno delegacijo odklonilo.

Da je sodišče zmanjšalo kazen za eno petino — dobrih tri tisoč šilingov, je sicer morda kapljica na vroči kamen pravice, ki jo je iskal obtoženec. Toda še preden je kapljica dosegla kamen, so jo požrli visoki sodniški stroški. Kot na drugem mestu rečeno: za 13.200 več kot vsi tafelstürmerji skupaj!

Kot rečeno: naslednji imajo dvomljivo možnost izbire. Se pravi, če imajo sploh srečo, da morejo uporabljati materinščino pred sodiščem.

Jugoslavija: narodnosti, ne manjšine!

11 odstotkov jugoslovanskih državljanov pripada „manjšinam“. Vendar po jugoslovanski terminologiji pojem „manjšina“ že 15 let ne obstaja več. Tiste skupine, ki jih v Avstriji in drugod imenujejo manjšine, nosijo ustavno zajamčeno oznako „narodnosti“. Slovenci v Sloveniji, Hrvati na Hrvaškem, Makedonci v Makedoniji — torej tisti, ki bi jih na Koroškem imenovali „večina“, pa so po jugoslovanski terminologiji „narodi“.

Vse to — in mnogo drugega — je bilo slišati zadnji teden na predavanju univerzitetnega profesorja Janka Pleterskega iz Ljubljane (poznano ga kot strokovnjaka-predavatelja na več kulturnih dnevih) o „narodnostih v Jugoslaviji“ na povabilo avstrijsko-jugoslovanskega društva v celovski Mestni hiši. Predavanju je prisostvovala razmeroma izbrana publika, katero je tema zanimala.

Pleterski je dejal, da so posamezne republike več ali manj enonacionalne države; njihov etnična struktura ni enaka. Medtem ko je v Makedoniji delež „manjšin“ nad četrtino (26,7 %), v drugih pa je manjši (Srbija 19,5 %, Črna gora 7,1 %, Hrvaška 2,2 % Slovenija 0,9 % in Bosna in Hercegovina 0,2 %). Na dlani leži torej, da se „manjšine“ ne morejo povsod uveljaviti, če bi vzeli za podlago njihovih pravic določene odstotke ali štetja. Enakopravnost narodnosti je treba doseči s posebnimi ukrepi in posebnim prizadevanjem družbe.

Enakopravnost, enakost in ohranitev narodnosti je skupen namen cele federacije, vseh njihovih delov. K temu delom štejejo tudi narodnosti.

Prvi korak je bil storjen že v ustavi. Jugoslovanska zvezna ustava predvideva splošno veljavne norme, ki predstavljajo splošno jamstvo, ki so neposredno uporabljive. Dodatno jih dopolnjujejo republiške ustave in zakoni ter občinski štašuti ter organizacije zruženega dela. (Na Koroškem n. pr. v deželni ustavi o Slovincih ni nobenega govora, kljub temu, da je bila deželna ustava obnovljena še-

le pred nekaj leti; to je bilo povedano tudi v diskusiji o predavanju Pleterskega.)

Po zvezni ustavi so narodnosti konstruktivni elementi jugoslovanskega federalizma in enakopravnosti z narodi; njihov jezik je enakopraven. Nihče ni primoran, da se izpove svoji narodni pripadnosti. Propagiranje in izvajanje neenakopravnosti, ščuvanje sovraštva in netolerance je prepovedano. Pripadniki narodnosti imajo pravico do uporabe njihovega jezika v postopkih pred državnimi organi ter organizacijami, ki imajo javne naloge.

Imajo predvsem pravico do pouka v materinem jeziku. Ne glede na delež „manjšine v občini, ki je po statutu dvojezična (s tem podpira Jugoslavija teritorialni princip; preštevanje je odveč), so vsi otroci deležni pouka v drugem jeziku. Pleterski je dejal, da sicer povprašujejo pri štetjih za jezikovno oz. narodnostno pripadnostjo, vendar se objavljajo taki rezultati le celovito in ne detajlirano, sploh pa niso podlaga za narodnostne pravice.

Predavatelj je naštel mnogo primerov iz jugoslovanske prakse. Omenil je več občin, kjer je odstotek narodnosti zelo nizek, včasih celo pod enim procentom. In vendar imajo tudi tam pripadniki narodnosti iste pravice kakor v ob-

činah, kjer je „manjšinski“ delež mnogo večji. — Tudi v tem se razlikuje jugoslovanska praksa bistveno od koroške, kjer je po trenutni zakonodaji osem ali še več kategorij dvojezičnosti: enkrat s „polnim paketom“, drugič brez tabel, tretjič brez uradne dvojezičnosti, četrtič brez sodne dvojezičnosti, potem pa še številne mešane kombinacije.

Diskusija, ki je sledila, je bila razveseljivo stvarna. Zanimivo, da ni bilo slišati nobenih „standardnih“ pripomb, kje da so ostale nemške manjšine. Edino le vodja redakcije Kleine Zeitung Stritzl je jahal svojega konjička: zakaj Albanci, ki imajo nad milijon pripadnikov v Jugoslaviji, niso narod samo narodnost, je hotel vedeti. Odgovor, da bi se v obratnem primeru Albanija, kjer živi večina Albancev, mogla čutiti zunanjepolitično ogroženo, pisca malega formata vidno ni zadovoljil. Še enkrat je skušal večeru vsiliti svoj pečat: ko je dejal, da imajo tudi koroški Slovenci veliko možnost vpliva v občinskih sobah, n. pr. v Škocijanu, kjer sedijo kar trije Slovenci. Ko mu je odvetnik dr. Tischler odvrnil, da jim ves ta vpliv ne pomaga, saj je škocijanska občina le enojezična, je Stritzl takoj hotel govoriti o drugih občinah...

Vsi ljudje

se rodijo prosti in imajo enako dostojanstvo in enake pravice

Alle Menschen

sind frei und gleich an Würde und Rechten geboren

MLADINSKI DAN V ŠKOCIJANU
21. maja 1978
začetek ob 10 uri

Spored:

10.00 uri Otvoritev in pozdrav

1. del: Človekove pravice pri nas in drugod

Sodeluje: Paolo Volkmer,

Brazilijski Stane Rastresen,

Trst; Pričevalci s Koroške

2. del: Sv. maša

3. del: Družabni popoldan z domačim ansamblom

Moro: smrt obnova?

Koliko bi lahko zabeležili o sedanjih krutih razmerah v sosednji državi Italiji — in spet se zgrozimo: mrliči kot prispevek k demokraciji in urejanju.

Komu se še ne blede?

Ko bi človek mislil, da je že vsega konec, ker ni več stopnjevanja v vsesplošnem uničevanju, se ti lasti valj upanja. In čeprav teroristi — zbrani v „rdeči brigadi“ — mislijo, da so državi, kateri niti hudič ni kos, že zadali smrtni udarec.

Samo malo še, menijo, pa bo.

To je seveda zgodovinska zmot, neglede na to, da nihče od tistih, ki so si zastavili uničevanje kot življenjsko nalogo, ne ve, kaj naj sledi tej krvavi igri. Mar zmeda, mar brezrazredna družba ali enostavno konec brezdelavstva 6 milijonov ljudi?

Zgodovinska zmot je dvojna: prvič misel, da številčno nemoč teroristov napram celotni državi lahko izenači skrajno prefinjen napad na to državo in drugič mnenje, da so take avanture ljudstvu itak po volji. Pod morebitnim geslom: kruha ni, zato pa iger. Oboje pa — kot sledi — ne drži.

Seveda je treba sprva priznati, da so napadi na vidne predstavnike javnega življenja izredno učinkoviti in močno pretresejo državni stroj. Bolj učinkoviti namreč od taktike italijanskih fašistov, ki so v svojih spopadih z „državo“ od leta 1969 pa tja do 1972 iz svoje strategije pretežno izključili ta način bojeva-

nja. Človeško uničevanje je bilo podrejeno gmotnemu. Po drugi strani je jasno, da morda ne bi bilo usmrtitve predsednika krščansko demokratske stranke, če država ne bi pokazala — bolj ali manj pričakovane in zaželene — samovolje. Raje se je odločila za možnost smrti Alda Mora, kot da bi izpustila številne ujetnike pripadnikov „rdeče brigade“. Ta korak je — človeško nerazumljiv — politično pa morda le opravičljiv. Vendar preostanejo dvomi, kljub temu, da takšna odločnost teroriste zbega, če je ta način dolgoročno uspešen. Kratkoročno bo vsekakor držalo, da dovedejo brutalni pokoli zastopnikov političnih strank do nespreglednega zbliževanja posameznih političnih struj v državi sami. V našem primeru torej: bolj ali manj enoten nastop komunistov, krščanskih demokratov in socialdemokratov. Zato se bo poskus še tako natančnega bojevanja „rdeče brigade“ proti zasovraženi državi navsezadnje izjalovil. Končal se bo — in v tem je prva zmot smrtnonevarnih bedakov — klavarno.

Prav tako lahko trdimo — in v tem je druga zmot smrtnonevarnih bedakov — da s to njihovo politiko ne žanjejo simpatij, temveč le sovraštvo, bolečine in trpljenje. Bajoneti javnega mnenja so usmerjeni proti njim; če bi danes prišlo v Italiji do ljudskega povpraševanja, nihče od „rdečih brigadistov“ najbrž ne bi zamudil predstave na vislicah.

To zveni srednjeveško.

Pri vsej težavi razlikovanja tehtnih in nepomembnih argumentov, se mi vendar zdi — in to ne velja samo za našega sosedo —, da je osrednje vprašanje z ozirom na Italijo prav to: komu je koristila smrt Alda Mora? Saj to ni končna pripomba k določenemu razvoju, marveč prva resna zamisel vsake resne strategije.

Priznam, da sem najprej mislil, da njegova smrt vsem drugim koristi, le levici ne. Dejansko so pojavili kot Movimento, Lotta Continua, Brigate Rosse itd. izvendružbeni. Zaradi tega to temu gibanju samo škoduje. Ker mu je s takimi napadi možnost integracije v družbo za vselej zabranjena. Napram temu se je komunistična partija Italije (PCI) vedno zavzemala za jassen nastop proti teroristom in se venomer izrekala proti vsakršnemu nasilju. Čakala je na trenutek in ga dočakala, da skupno s krščanskimi demokrati poskrbi za red in mir v državi, kajti razmerje sil zahteva danes enoten nastop vseh struj. Vključno komunistov, ki pred leti ne bi imeli te časti.

To ne mislim v negativnem pomeni. Temveč kot poziv, da dokaže, ali je možna svojega poslanstva. Da namreč popelje Italijo iz vsesplošne zagate. In da ne zaide v stalinistično zgrešenost, kot ji to očita Francesco Bernardi, voditelj Movimenta. Ker potem bi bil Moro dejansko zaman umrl.

Nam pa bi postalo jasno, da smrt velikih ljudi še dolgo ne preobnavlja sveta.

pm

Napake, ki so pogubile Mora

Zdaj, ko je zadeva Morove ugrabitve tragično zaključena, se spet nujno vsiljujejo vprašanja, ali je bilo napravljeno vse, kar je bilo mogoče, da bi pravočasno odkrili brlog, kjer so držali teroristi Mora ujetega, in kako je sploh moglo priti do česa takega. Ljudje se sprašujejo — ne samo v Rimu, ampak povsod, tudi v Trstu — kje so bile tiste napake, ki so to omogočile in posredno pripeljale do tako žalostnega konca uglednega državnika.

Ni dvoma, da je napravil usodno napako že Moro sam, ko se je dal 16. marca izveči iz svojega avta in se pustil odpeljati brez fizičnega odpora. Res, da so rafali takoj pokosili vseh pet mož njegove straže in da je ena od krogel oprasnila tudi njega po licu, kot je bilo zdaj potrjeno, toda če bi si bil ohranil duhaprisotnost, se oprijel sedeža v avtu, se uprl z nogami v prednji sedež, bi bilo trajalo precej minut, preden bi ga mogli izveči, a toliko časa teroristi niso imeli na razpolago, kajti med tem bi se bila že pojavila policija ali množica radovednežev.

Druga, še hujša napaka je bila v neracionalni uporabi stražarjev. Stlačiti pet stražarjev v dva avta je pomenilo onemogočiti učinkovito obrambo, kajti stražniki so bili ujetniki lastnih avtov. Iz njih niso imeli ne pregleda nad okolico in situacijo, ko je nastopila nevarnost, ne možnosti naglega gibanja in streljanja. Samo eden je izvelkel revolver, preden je bil sam zadet. Zadostovalo bi bilo manjše spremstvo, a pravilno porazdeljeno, na motornih kolesih dalje spredaj in zadaj, tako da bi bili morali napasti teroristi vsaj na treh krajih, če bi bili hoteli eliminirati vse stražarje. Toda ti bi bili na motornih kolesih veliko gibljivejši in naglejši, imeli bi pregled nad situacijo in skoraj

gotovo bi bil ostal vsaj eden, sprednji ali zadnji, ki bi bil lahko zasledoval ugrabitelje na motornem kolesu. Italijanska policija bi bila morala izveči koristen nauk iz Schleyerjeve ugrabitve, kjer se je zgodilo isto: stražarji so bili koncentrirani izključno okrog Schleyerjeve osebe in tako so jih lahko teroristi nemoteno pokosili. Nemška policija je bila zaradi tega deležna kritike, toda očitno ta ni dosegla Rima. Tam so bili stražarji bolj Morova častna straža kot vojaki v njegovo obrambo; niso bili moderno izvežbani in opremljeni v ta namen. Njihove neučinkovitosti je bila seveda kriva komanda, ne oni sami.

Po vsej verjetnosti je bila napravljena huda napaka — ali veriga napak — tudi pri iskanju teroristov. Za nekatere teh napak vemo, n. pr. malomarnost pri preiskavah stanovanj, kot n. pr. v Via Gradoli. V iskanju ni bilo sistematičnosti, načrtnosti, doslednosti. Bilo je mahanje v prazno, bolj teatraličnost (s cestnimi bloki) kot učinkovitost. Nikdar nismo slišali, da bi bil skušal kdo rekonstruirati pot avtov, ki so odpeljali Mora (ker niso bili duhovi, jih je moral kdo videti, vsaj pred semaforji z rdečo lučjo). Nihče ni sistematično pregledal garaž v tistem delu mesta, kajti najbolj verjetno so izginili v kako garažo: Nismo slišali o kakih sistematičnih pregledih vil z vrtovi ali katakomb, kjer lahko najde zatočišče na stotine teroristov, če si izkopljejo poseben vhod oz. izhod. So bile res preiskane vse osamljene hiše v rimskih predmestjih in na bližnji morski obali? Nič nismo slišali o tem.

(Novi list, Trst)

Berite in širite „nt“!

MESECA MAJA OB VPISU OTROKA V ŠOLO:

Prijavite otroke k dvojezičnemu pouku!

Feltrinelli, Bassadonna, Scarpa, Visi, Morassutti, Fiorazzo, Marchi, Tamburlini, Pecile und wie sie alle heißen, machen ein brillantes Geschäft mit dem Holze von Carinzia, das in Italien einen guten Klang besitzt. Zu erwägen ist hierbei, daß diese Firmen nur Zwischenhändler sind! Sie selbst stapeln das Holz in großartigen Magazinen von Norditalien auf und verkaufen es dann erst den einzelnen Abnehmern! Die Kärntner verkaufen es billig, das italienische Volk kauft es teuer, die Zwischenhändler werden Millionäre! Haben denn die maßgebenden Faktoren noch nie daran gedacht, dem Holzhandel beizuspringen, die Zwischenhändler auszuschließen und den direkten Verkauf des Holzes an die Konsumenten anzubahnen: Eine solche Initiative freilich kann man von der deutschnationalen Partei nicht erwarten! Denn dem Kapitalismus wird sie nicht weh tun wollen. Geradezu ein Skandal ist aber folgende Tatsache. In Kärnten geht die Sägeindustrie zurück. Dafür blüht sie ungeahnt auf in Oberitalien. Gleich hinter der Reichsgrenze ist eine Säge nach der anderen. Die Sägeindustrie wurde ganz einfach nach Italien verlegt. Tausende und Tausende von Kronen an Arbeitslohn gingen dadurch den einheimischen Arbeitern verloren. Die Verarbeitung des österreichischen Holzes wird nämlich auf italienischen Sägen besorgt, statt auf österreichischen! Die Sache ist leicht erklärlich. Italien legt nämlich auf verarbeitetes Holz, also auf Schnittholz, große Einfuhrschutzzölle. Und Österreich? Österreich könnte in höchst einfacher Weise diesen Trick Italiens paralisieren, indem es einfach nur Schnittholz, nicht aber Rohholz oder Rundholz ausführen läßt. D. h.: Österreich müßte seine Sägeindustrie durch hohe Ausfuhrtarife auf Rundhölzer schützen. Was müssen wir aber sehen? Jahre hindurch waren lächerlich geringe Ausfuhrtarife für Rundholz in Geltung und jetzt beträgt der Ausfuhrtarif für Rund- und Schnittholz beiläufig dieselbe Höhe!

Ganz dasselbe Verhältnis besteht zwischen Bayern und Österreich. Italien ist nun absolut angewiesen auf österreichisches Holz und doch arbeitet Österreich den Italienern in die Hände. Diese Tarifpolitik ist dem Großkapitalismus auf den Leib geschnitten. Die Großwaldbesitzer betreiben einerseits nicht gerne die Sägeindustrie, andererseits ist es ihnen leicht möglich, mit ausländischen Sägewerken in Verbindung zu treten, was z. B. einem Bauer nicht so leicht möglich ist. Angesichts solcher Tatsachen wäre es wohl schon längst Ehrenpflicht der Deutschnationalen gewesen, auf diese „italienische“ Gefahr aufmerksam zu machen und nicht erst zu warten, bis sich die Sägebe-

20

Aus dem Wilajet Kärnten

sitzer aus eigener Initiative zu einem Schutzverein zusammengeschlossen hatten. Gegen den italienischen Großkapitalismus finden die Deutschnationalen kein Wort des Tadel, gegen die einheimischen Slowenen wird dagegen ein Kampf auf Leben und Tod geführt.

Haben wir einleitungsweise auf einige Wunden unserer Wirtschaftspolitik hingewiesen, die das ganze Land betreffen, so ist es nun unsere Aufgabe, darzulegen, daß die Slowenen Kärntens außerdem in wirtschaftlicher Beziehung systematisch zurückgesetzt werden.

Die landwirtschaftlichen Interessen Kärntens wurden bis zum Jahre 1910 durch die k. k. Landwirtschaftsgesellschaft für Kärnten vertreten, seit dem Jahre 1910 durch den k. k. Landeskulturrat für Kärnten. Die Umwandlung der k. k. Landwirtschaftsgesellschaft in einen k. k. Landeskulturrat, wie es lange zuvor auch schon in Böhmen, Tirol, Istrien, Dalmatien, Oberösterreich geschah, ist von weittragender Bedeutung. Eine bisher völlig private Interessenvertretung, wie es die k. k. Landwirtschaftsgesellschaft war, wird ersetzt durch einen gesetzlich anerkannten, unter der Kontrolle des Staates und des Landes stehenden Vertretungskörper für die Interessen der Landwirtschaft. Es wurde denn auch das Statut durch ein Landesgesetz, das am 3. September 1910 die allerhöchste Sanktion erhielt, festgestellt, wodurch der offizielle Charakter im Gegensatz zu Privatvereinen eben besonders deutlich hervortritt. Der offizielle Charakter tritt besonders auch dadurch zu Tage, daß die Wahl des Landeskulturratspräsidenten durch Se. Majestät den Kaiser bestätigt werden muß, daß ferner zwei Mitglieder des ständigen Ausschusses vom k. k. Ackerbauminister, zwei vom Landesauschuß, ein Mitglied von der k. k. Landesregierung ernannt werden. Ziel des k. k. Landeskulturrates ist es, das gesamte Wirtschaftsleben Kärntens zu beeinflussen und zu organisieren. Er will dem Lande und der Zentralregierung gegenüber als die einzige berufene Interessenvertretung der Landwirtschaft Kärntens gelten und demzufolge hätte sich auch alle finanzielle Unterstützung des Staates und des Landes ausschließlich durch den k. k. Landeskulturrat zu vollziehen.

Denn nach dem oben zitiertem Gesetz hat sein Wirkungskreis zu umfassen: § 1 P. 1 „die Erstattung von Gut-

achten in Angelegenheiten der Landeskultur über Aufforderung der Regierung oder des Landesauschusses. P. 2. Die selbständige Einbringung von Anträgen in Angelegenheiten der Landeskultur an die Regierung oder an den Landesauschuß oder an die Landesvertretung. P. 3. Die Mitwirkung bei der Durchführung Maßnahmen zur Förderung der Landeskultur nach Maßgabe der diesfalls von der Regierung oder dem Landesauschuß ergehenden Aufforderungen, die Ansprechung und die Erstattung von Vorschlägen für die Verwendung, bzw. Aufteilung der Landeskultur gewidmeten Staats- und Landessubventionen und die Zuweisung der Stiftungsgelder.

Die Slowenen können nun dem k. k. Landeskulturrat beim besten Willen kein Vertrauen entgegenbringen. Neben der wirtschaftlichen Kräftigung Kärntens wird nämlich auch ein anderer Zweck verfolgt, nämlich die Einbeziehung der Kärntner Slowenen in den Bannkreis des Deutschtums. Wir erheben hier den schwerwiegenden Vorwurf, daß die Wirtschaftspolitik Kärntens, soweit die Slowenen in Betracht kommen, von germanisierenden Tendenzen durchdrungen ist. Der Beweis wird uns schwer gelingen.

Schon die k. k. Landwirtschaftsgesellschaft für Kärnten, und jetzt ebenso der k. k. Landeskulturrat weist prinzipiell alle slowenischen Eingaben zurück. Er wird demzufolge den slowenischen Landwirten auf diese Weise praktisch dargetan, daß man mit der slowenischen Sprache nichts erreicht, sondern sich der deutschen bedienen müsse, um beim Landeskulturrat Gehör zu finden.

Und doch war dem ersten Statut des k. k. Landeskulturrates vom Jahre 1908, weil es nach dem Beschluß des Landtages von Kärnten vom 30. Oktober 1908 im § 2 die deutsche Sprache als Geschäftssprache gesetzlich festlegen wollte, aus diesem Grund die allerhöchste Sanktion verweigert. Erst nach Abänderung dieses § wurde die Sanktion erteilt! Aber was scheren sich unsere Deutschnationalen um Gesetz und Recht, Sie betrachten alles nur durch die Brille ihrer nationalen Unduldsamkeit. Der Landeskulturrat ist weiters so organisiert, daß die Slowenen für immerwährende Zeiten in demselben so gut wie mundtot gemacht wurden.

(Dalje prihodnjič)

Prijavite otroke za dvojezični pouk!

Vprašanje pouka v slovenščini je na Koroškem že vsa leta po plebiscitu igralo važno vlogo. Pred plebiscitom so obljubljali Slovenem raj na svetu („Koroški Slovenci! Ljubljancani Vam pravijo, da boste zgubili Vaš jezik in Vaše običaje, če boste glasovali za Avstrijo. To je laž! Živeti boste mogli na Koroškem mirno kot doslej in obdržali boste jezik in šole...“ pravi letak tik pred plebiscitom). Šest tednov po plebiscitu pa je povedal znani dr. Arthur Lemisch pred deželnim zborom resnico o „mirnem življenju“, ki se nam je obetal na Koroškem: „Samo človeški rod imamo časa, da pripeljemo zapeljane nazaj h Koroškosti; v časovni dobi ene generacije mora biti zaključeno to vzgojno delo. To ne bodo mogle izvršiti ne vlade in ne uradi, Koroški narod mora to sam storiti; dom, šola in cerkev se morajo udeležiti tega zdravljenja. ... Z nemško kulturo in koroško prisrčnostjo hočemo, če bosta šola in cerkev storila svoje, doseči postavljeni cilj v eni generaciji...“ Šola je, bi rekel, storila gotovo svoje, če pomislimo, da naši starši med obema vojnama niso slišali niti besedice slovenščine v šoli; skoraj vse učitelje, ki so se priznavali k slovenski manjšini, so izgnali ali pa jim odvzeli delovno mesto, da so morali s trebuhom za kruhom v Slovenijo. Drugače je bilo pri koroški cerkvi. Duhovnike so sicer tudi preganjali, toda ostalo jih je le še več na Koroškem, ki so mogli počasi le začeti spet z delom in učiti veronauk v materinem jeziku. Tako je bila Cerkev pravzaprav edina ustanova, ki se ni (vsaj po svojih duhovnikih ne) takoj podala na „zdravljenje zapeljanih“. Na več krajih so naši narodnjaki začeli v zaupanju na lastno moč s tako imenovanimi nedeljskimi šolami, ki so ostale izobraževalni centri naših rojakov širom po dvojezičnem ozemlju; tu so po večerih učili bolj šolani kmetje svoje rojake v slovenščini v vseh možnih predmetih in so tako usposobili svoje „šolarje“ tako dobro, da se še danes čudimo njihovi slovenščini v dopisih in v govorjeni besedi.

Prišla je druga svetovna vojna in z njo parola „Kärntner, sprich deutsch!“ (Korošec, govori nemško). V taboriščih pa so morali naši rojaki učiti otroke družin, s katerimi so bili izseljeni v „novo do-

movino“ v velenemškem duhu v nemščini. Jože Miklavčič, pd. Ščedernik iz Šentjakebske fare mi je pripovedoval, kako še tam kot učitelj ni obupal. Učil je svoje šolarje sicer v nemščini. Pripovedoval pa jim je o Rožu, Podjuni in Zilji, o šegah in navadah koroških Slovencev, o usodi Miklove Zale in o usodi izgnanega naroda. Tako je upal, da bo ostala vsaj ta ali ona misel v srcih malčkov, ki ne bo hitro usahnila in jo bodo obdržali do konca rajha, katerega so vsi pričakovali. Na dunajskem deželnem sodišču so obglavili 13 Selanov in Obirčanov, ki so bili vsi Slovenci („Sämtlich Slowenen“ je bilo podčrtano v njihovem sodnijskem aktu).

Po zlomu tisočletnega kraljestva se je slovenski narod na Koroškem

pričani smo, da je to v prid narodov, ki živita v naši deželi.“

Navzven še lepe besede, tajno poročilo koroškega šolskega sveta ministrstvu za pouk na Dunaju pa je že naznanjalo akcije nemškonacionalcev proti tej šolski ureditvi. M. dr. piše: „Majhen del prebivalstva dvojezičnega ozemlja — sestavljen je večinoma iz nekdanjih nacionalsocialistov — poskuša na razne načine onemogočiti dvojezični pouk (stavke, zbiranje podpisov). Ugotovili smo, da stojijo v vsakem primeru za temi akcijami nekdanji nacisti, ki so v vplivnih gospodarskih pozicijah...“ Tako so delali podtalno že od vsega začetka 2. Avstrije proti dvojezičnemu pouku, čeprav so zastopniki Avstrije pri pogajanjih za državno pogodbo navajali to šolo kot zgle-

šola „nastala v času največje zmede in pod pritiskom zasedbenih sil“, kot to pišejo na letaku, ki je podpisan z „Die Elternvereinigung der Pflichtschulen Kärntens“ (združenje staršev obveznih šol Koroške). Zanimivo bi vsekakor bilo, če bi se pogledalo v arhivih, kako je nastal ta letak in kako so se organizirale akcije, ki so dovedle do odprave obveznega dvojezičnega pouka v tako kratkem roku po podpisu državne pogodbe. Morda so le bile v ozadju mračnejše sile koroške domovinske službe, ki vodijo fronto naših nasprotnikov?

Z odpravo obveznega dvojezičnega pouka očitno hočejo izgladovati našo narodnostno skupnost. Na tem dejstvu tudi nič ne spremeni ustanovitev slovenske gimnazije, ki se je proti pričakovanju vladajočih razvila v najvažnejši ohranjalni faktor slovenske besede na Koroškem. Mislili so, da se ne bo našlo v koroškem podnebj u dovolj otrok, ki se bi upali v to šolo.

ZA DVOJEZIČNI POUK

Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza sta kar kmalu po ukinitvi obveznega dvojezičnega pouka zasnovali in izvedli akcije, ki so vabile starše in vzgojitelje, da prijavijo svoje otroke k pouku tudi v slovenščini, čeprav so seveda odklanjale to novo rešitev iz leta 1958. Akcija je tekla pod naslovom „Tudi jaz bi rad znal dva jezika/auch ich möchte zwei Sprachen sprechen“. Tiskali so plakate ter razposlali letak, v katerem je napisal tedanji posledovodič prezident deželnega šolskega sveta za Koroško in deželni poslanec **Josef Guttenbrunner** m. dr.: „... pouk v materinščini je nenadomestljiv pogoj za pridobitev in zagotovitev dostojnega življenja in zato je tudi človekova pravica. Vsak politični sistem, ki vzame človekove pravice resno, skrbi za zagradel za dober pouk v materinščini v šoli in po šoli.“ Poudarja tudi dejstvo, da se koroški Slovenec zelo dobro more naučiti poleg svoje materinščine tudi nemškega jezika, ker je

dobro znanje materinščine najboljši predpogoj za učenje tujega jezika. Čeprav je ta doprinos Guttenbrunnerja izzval val ogorčenja s strani nemškonacionalcev — zahtevali so njegovo odstranitev v masovnem letaku — se je le nekaj let pozneje spomnil dunajski solidarnostni komite te akcije in lani izvedel podobno pod naslovom „Zweisprachig ist besser“. Po vsem dvojezičnem ozemlju so viseli plakati z rdečo-belo-rdečo dvojko, gospodinjstvom pa so poslali letak, v katerem priporoča veliko število nemškovgovorečih Avstrijcev prijavo k dvojezičnemu pouku.

Letos bodo tudi te dni izpeljali podobno akcijo z isto temo, pač pa z novim motivom in novim besedilom, ki seveda tudi prikazuje prednosti dvojezičnega pouka. Od teh akcij si seveda ne pričakujejo takojšnje učineke oziroma takojšnjo povišanje števila prijav, prepričani pa smo, da se bo počasi le dalo tudi na Koroškem spremeniti gledanje na ta dvojezični pouk in na dvojezičnost sploh.

Pri paroli „zweisprachig ist besser“ (dvojezičnost je boljša) se misli poleg prijav za dvojezični pouk predvsem tudi na to, da moramo govoriti tudi doma s svojimi otroci slovensko, po domače pač. Tam se otrok nauči svojega prvega jezika, tam dobi odnos do naše pesmi in besede. Pozneje, ko je otrok že malo dorasel in pride iz domače hiše med svoje mlade prijatelje, se sam po sebi nauči tudi nemščine, drugega deželnega jezika, katerega znanje je za vsakega izmed nas neobhodno potrebno. Znanje slovenščine, ki jo govorijo sicer res samo nekaj nad 2 milijona ljudi, je velika pomoč pri učenju vsakega drugega slovanskega jezika. Kako so se morali truditi moji nemškovgovoreči prijatelji pri tečajih ruščine, meni pa se še pripraviti ni bilo treba na posamezne tečaje, ker sem brez vsake težave sledil bolj počasnemu napredovanju snovi, ki je bilo pogojeno zaradi težav sotečajnikov. Toliko razlik je namreč med germanskimi in med slovanskimi, da se kdo, ki se ni naučil že v mladosti kakega slovanskega jezika, skratka ne more docela živeti-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Tudi Alojz Gregorič, znani gostilničar „Juene“ v Globasnici, občinski odbornik in predsednik gospodarskega odbora NSKS, ima na avto poziv za prijavo.

oddahnil, dobili smo obvezno dvojezično šolstvo. Zastopnik deželnega glavarja Hans Ferlitsch (ÖVP) l. 1947 v deželnem zboru: „Po švicarskem zgledu smo vpeljali v določenem območju dežele v vseh občinah, tudi tam, kjer je samo majhen del prebivalstva s slovensko materinščino, dvojezičen šolski sistem. Ne vprašamo otroka, ali slovensko ali nemško, zahtevamo, da se vsak nauči obeh jezikov. Pre-

dno rešitev in poudarjali spet in spet doprinos koroških Slovencev pri boju proti nacifašizmu.

PO DRŽAVNI POGODBI

Po podpisu državne pogodbe so se včerajšnjiki z vso silo vrgli v boj proti slovenščini v šolah. Govorili so o tem, da je dvojezična

NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON — NT — FELJTON

Milan Nikolić — Beograd:

19

Od popisa do taborišča

ČLOVEK Z DVEMA IMENOMA

Razen Turkov, številčno najmočnejše manjšine v Bolgariji, živi tam tudi veliko število Mohamedancev. Enako kot jugoslovanski Muslimani so sprejeli mohamedansko vero. Bolgari jih imenujejo tudi Pomake.

Val „pokristjanjevanja“ je zajel tudi Pomake. Niso pa postali samo Bolgari, dobili so, kot Romi, nova imena. Bolgarska seveda. To gre zelo hitro in enostavno: nova osebna izkaznica, nova narodnost, novo ime. Tako uradno tudi Pomakov ni.

A tako enostavno seveda ni mogoče rešiti nacionalnega vprašanja. Kos papirja pač ne more izbrisati tega, kar se vsedlo v zavest ljudi v stoletjih. Pomaki niso hoteli uslišati „pokristjanjevalcev“.

Če je kdo zavrnil novo osebno izkaznico, ga je čakalo to, kar je veljalo tudi za Mekedonce. Dovoljena so seveda vsa sredstva. Do ljudskih in družinskih tragedij je samo še korak.

Kako surovo, bridko in težko je vse to, kar čaka v takem primeru človeka, nam pripoveduje Ajrula Ahmedov Hodžov ali Plamen Aleksandar Zelenov, 28-letni emigrant z dvema imenom. Prvo je dobil po rojstvu, drugo so mu dale bolgarske oblasti.

Le 1976 so sprejeli uredbo za uradno spremembo imena in priimka.

NEKVALIFICIRANI Z DIPLOMO

Ajrula se je rodil v vasi Gornja Drenova blizu mesta Goce Delčev. Enako kot oče Ahmed je tudi on odklonil, da bi ga „krstili.“ Ni mu bilo treba dolgo čakati na plačilo.

Ko je zaključil Poklicno tehniško šolo in se specializiral, se je zaposlil leta 1967 v rudniku „Burievo“ blizu mesta Madana z smolenskim okrožju. A namesto da bi delal v svoji stroki, je dobil mesto nekvalificiranega delavca v obratu silikoze.

„Imel sem diplomu, a niso mi hoteli objasniti, zakaj ne delam na ustreznem delovnem mestu,“ pripoveduje Ajrula. „Edini vzrok je bila moja „trdoglavost“, da se nisem hotel odpovedati svojemu narodu in postati Bolgar. Kmalu mi je postalo jasno, da imam prav.“

Nekega dne je videl Ajrula veliko ljudi, žen in otrok, ki so prihajali proti rudniškim stavbam. Bila je to prava demonstracija. Tedaj je tudi zvedel za vzrok: nekaj delavcev, ki so odklonili spremembo imena, so pripili. Gasilska enota je z močnimi curki vode razgnala demonstrante.

Kmalu nato se je Ajrula vrnil v svojo vas in marca 1968 odšel v vojsko. Kot vsi manjšinci, ki so se upirali bolgarski nacionalni politiki, je tudi Ajrula moral odslužiti vojsko v tako imenovani „delovni“ enoti; orožja tam ni, treba je samo trdo garati. V vojski je ostal le šest mesecev; odslovili so ga, ker je zbolel za čiri. Iz vojske se je vrnil v Madan. Zaprotil je, da bi delal v rudniku v svoji stroki.

„Ni mogoče,“ so mu odgovorili v rudniku. „Delaš lahko na svojem starem delovnem mestu v obratu silikoze kot nekvalificiran delavec.“

„POKRISTJANI“ SE PA SE POROČI

Ajrula je spoznal, da za njega v Bolgariji ne bo dela vse dotlej, dokler se ne bi „pokristjanil“. A ni hotel popustiti. Sklenil je, da bo zbežal. Prijeli so ga in štiri mesece

je prebil v sofijskem zaporu. Leta 1969 se je vrnil v svojo vas; svojega okrožja ni smel zapustiti.

„Bilo bi zaman prositi za delo. Vedel sem, da ga ne bi dobil.“

Ostal je v vasi, da bi postal ovčar. Živel je z očetom, materjo in še šestimi brati in sestrami. V vasi Semetli je spoznal mlado in dokaj lepo Fikrijo Ibrahimovo. Kot vsi mladi sta tudi onadva sklenila, da bi kronala svojo ljubezen z zakonom. Ajrula se je obrnil na pristojne oblasti v Goce Delčevu, da bi sklenil civilni zakon.

„Dobro, a prej moraš še izpolniti to prošnjo za spremembo imena, priimka, očetovega imena in narodnosti iz mohamedanske v bolgarsko,“ so mu rekli na občini.

Ajrula je to odklonil.

„Potem ne moreš skleniti civilnega zakona.“

Kot je to običaj na vasi, je Ajrula napovedal svatbo za mesec dni navrh.

„Ni mogoče,“ so mu znova dejali. „Ti nisi sklenil civilnega zakona in zaradi tega tudi ne moreš napraviti svatbe. Nikar ne hodi po godce in ne trudi se zaman. Godcev ne bo...“

REVERZ ZA DETE

Ajrula in Fikrija sta živela v „divjem“ zakonu. Jeseni 1973 je Fikrija pričakovala dete. Ko je prišel čas poroda, je odšla v gocedelčevsko bolnišnico.

„Brez nove osebne izkaznice in novega imena nisem smel zapustiti tega kraja,“ pripoveduje Ajrula. „Uradno sem že bil „pokristjanjen“. Vsi smo dobili po en seznam z novimi imeni. Bil je to nekak na pol dokument, s katerim naj bi uredil razna vprašanja, ki so nastala z mojim delovnim razmerjem. Zraven mojega imena Ajrula Ahmedov Hodžov je bilo zapisano tudi novo bolgarsko ime „Plamen Aleksandar Zelenov“. Toda jaz sem ohranil svojo staro legitimacijo in se držal starega imena. (Dalje)

MATERINSKI PROSLAVI OB ROB

ZWEIERLEI MASS

Globalnica: 75 let kulturnega dela

A black and white photograph of a group of people in traditional folk costumes, possibly during a dance or performance. The image is dark and grainy, showing several individuals in white and dark clothing with traditional headwear.

Globaška folklorna skupina

Dr. Erih Prunč je predaval o po-

DR. ERIH PRUNČ:

Ali se splača govoriti slovensko?

VABILO

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu pristrčno vabi na

šolsko akademijo

RAVNATELJSTVO

PRREDITVE

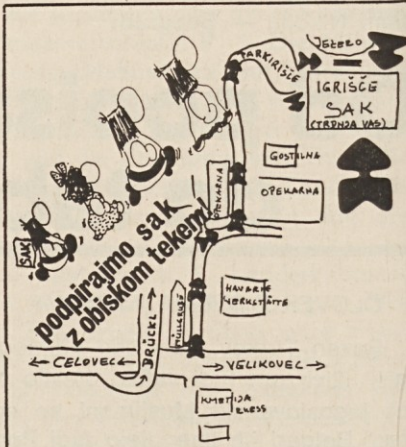
Slovensko prosvetno društvo
„TRTA“ v Žitari vasi vabi na

SREČANJE MOŠKIH PEVSKIH ZBOROV PODJUNE

in ansambel „DRAVA“

SPOMINSKO SVEČANOST

Zberimo se, poklonimo se jim, saj so darovali za nas najdragoce-nejše, kar so imeli... svoje živ-ljenje.

Dan poprej pa igrajo mladinci SAK ob 17. uri v Moosburgu proti tamkajšnjim mladincem.

HOTEL "PAKA" iz VELENJA
(Slovenija)
vas vabi v nočni bar,
tel. 063-851-220.
Obiščite restavracijo "Jezero",
tel. 063-850-170.

Galerija Wernerja Berga — 30.000 obiskovalcev

Na binkoštno nedeljo so v galeriji Wernerja Berga v Pliberku mogli pozdraviti 30.000-ega obiskovalca. Jubilejni obiskovalec je bil Folti Ogris z Vrha pri Šmarjeti v Rožu. Kulturni referent pliberške mestne občine, mestni svetnik direktor Valentin Vauti je pričakoval v galeriji jubilejnega obiskovalca ter mu izročil v dar lesorez profesorja Wernerja Berga. 29.999-i obiskovalec, Franc Krištof iz Bistrice pri Pliberku je dobil darilni koš pliberške občine, 30.001. obiskovalec, Wilfried Semmelrock iz Celovca pa je dobil veliko knjigo Bergovih lesorezov.

Še en jubilej praznuje daleč preko mej znana galerija: letos obhaja desetletnico obstoja. Maja 1968 so jo slovesno odprli, v letih 1970 in 1971 je bila zaprta

ter leto navrh ponovno odprta. Odtlej razstava nikoli ni bila več prekinjena. Pred tremi leti so v galerijo vključili še dva dodatna prostora, v katerih so menjajoče razstave najnovejših del umetnika. Vsega skupaj je razstavljenih trenutno v Werner Bergovi galeriji 164 del, ki predstavljajo skrb in reprezentativen izbor in prerez skozi skoraj petdesetletno ustvarjanje prof. Wernerja Berga. Tudi naslednje leto bo prineslo nov jubilej: umetnik bo praznoval svojo 75-letnico. Ob tej priliki je načrtovana dodatna posebna razstava v farni dvorani, podobna tisti ob Bergovi 70-letnici.

Na sliki od leve: mestni svetnik Valentin Vauti, Folti Ogris, Franc Krištof in Wilfried Semmelrock.

Prijavite otroke za dvojezični pouk!

(Nadaljevanje s 3. strani)

ti v ta svet. Vedno ima težave, kar tudi priznajo taki, ki se slovanskega jezika že učijo leta in leta. Če pa pomislimo, da govori rusko nad 100 milijonov ljudi, poljsko 30 milijonov, češko 12 milijonov, slovaško 4 milijonov ter jezike jugoslovanskih narodov nad 19 milijonov, potem se ne čutimo tako majhne s svojo slovenščino.

Slovenščine se otrok lahko „igra“ nauči doma, medtem ko bi se moral učiti angleščine, ki jo tako hvalijo in jo vedno hočejo povzdigovati nad slovenščino, v šoli pri učiteljih, ki prvič tudi niso najbolj izurjeni v tem tujem jeziku, ker so se ga po večini tudi samo priučili v Avstriji, drugič pa nekaj ur tedensko nikoli ne more zadošiti nujno potrebnemu prostemu pogovoru v vsakdanjem stiku z okolico. Če pa nadalje ne pozabimo, kolikokrat smo v preteklem letu mogli uporabljati slovenščino in kolikokrat angleščino, se bomo gotovo odločili za slovenščino. Samo če se peljemo malo na morje, v Slovenijo ali na Hrvaško obalo,

malo čez mejo kupovat, bomo mogli povsod govoriti slovensko, medtem ko se bo čisti Nemec ali Anglež moral še z rokami in nogami „pogovarjati“.

Ne nazadnje je treba izraziti veliko priznanje vsem rojakom, ki že leta in leta delajo z velikimi težavami za prijave naših otrok k dvojezičnemu pouku. Zavedati se je treba, da bi bile vse opisane akcije brez učinka, če ne bi bilo naših društev in drušvenikov ter občinskih odbornikov, ki pomagajo našim staršem, da le prijavijo svoje otroke in s tem ohranijo materino besedo in odprejo otroku večmilijonski slovanski svet.

F. K.

Oglašujte

o našem listu!

KDZ priredila literarni večer

Kulturni odsek Koroške dijaške zveze je priredil v torek, 9. maja, literarni večer v svojih klubskih prostorih. Kljub temu, da naši dijaki, kakor se zdi, ne kažejo velikega zanimanja za literarno ustvarjanje, se je večera udeležilo še kar precejšnje število.

Prepričan sem, da ni bilo nobenemu žal obiska, saj sta predavatelja Florjan Lipuš in Gustav Januš sčasoma zbudila pozornost poslušalcev. Obžalujemo samo, da se večera ni udeležila še večja množica. Sicer pa celo osrednji in srednješolski odbor nista bila polnoštevno navzoča.

Recitaciji je sledila diskusija, v kateri sta nam bralca na kratko orisala svoje ustvarjanje. Pri tem pa sta se po pravici dotaknila problema literarnega ustvarjanja na naši gimnaziji.

Zavedamo se, da se pesništvu in prozi naši dijaki danes manj posvečajo, saj to nadomestita poleg študija šport in zabava, kar je sicer prijetno, ni pa osrednja obveznost koroškega Slovence, kajti Slovenec se mora zavedati nujnosti obvladovanja slovenskega kot tudi nemškega jezika. Črpali smo na tem področju že slabe izkušnje, saj

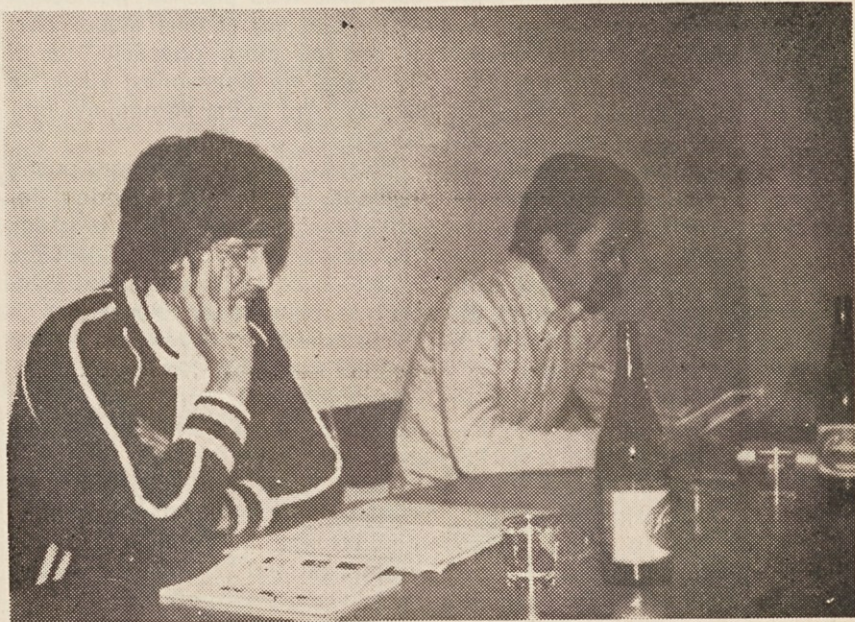
skoraj noben višješolec slovenske gimnazije ni zmožen govoriti v tekoči pisni slovenščini. In če pomislimo, da je tako šibko obvladanje slovenskega jezika pripušeno k maturi, moramo vsaj to šibkost priznati!

Že v šolskih spisih se opažajo stilistične slabosti, za kar je verjetno krivo zanemarjanje branja dobrih slovenskih knjig.

Borimo se za naše pravice. Zavedamo se, da se moramo boriti, saj branimo svojo lastno eksistenco. Pri tem pa ne smemo prezreti, da je dobro izoblikovan jezik prvi pogoj za obstoj vsakega naroda.

Zato naj bi bil pretekli literarni večer nek nov začetek, vzpodbuda za vse, da te pomanjkljivosti popravimo!

Jože Nedved

OBVESTILO

O SPREJEMNEM IZPITU V 3-LETNO STROKOVNO ŠOLO ZA ŽENSKE POKLICE

Vodstvo Strokovne šole za ženske poklice šolskih sester v Št. Jakobu v Rožu, sporoča, da po odloku Koroškega deželnega šolskega sveta sprejemni izpit ne bo šele 7. julija, kakor je bilo določeno prvotno, temveč že v

PONEDELJEK, 29. maja 1978, ob 9.30.

Ker je prostih še nekaj mest, je možno, da se k izpitu javijo še tiste, ki se doslej še niso mogle dokončno odločiti.

K sprejemnemu izpitu naj prinesejo s seboj domovnico (Staatsbürgerschaftsnachweis), rojstni list in pisalne potreščine.

Vodstvo šole

ŠT. RUPERT PRI VELIKOVCU

V zadnjih tednih je bilo že toliko povpraševanja pismeno in še več osebno iz bližnje okolice, zakaj da ni letos nič razstave in prireditve v gospodinjski šoli. Vsako leto je bila v tem času.

Malo pozno sicer, ali vseeno naj še povemo, da razstava bo in tudi kulturna prireditev. Toda šele v juniju, ker je pouk letos kakor na drugih šolah šele julija zaključen.

Že sedaj prav pristočno vabimo na razstavo, ki bo dne 17. junija popoldne in 18. junija celi dan, oba dni tudi prireditve. Na veselo svidenje v Strokovni gospodinjski šoli pri šolskih sestrah v Št. Rupertu pri Velikovcu!

Bogdan Osolnik pri slovenskih študentih na Dunaju

Dunaj, (KSS). V torek, 9. maja, je bil gost KSS na Dunaju član zunanega političnega odbora zvezne skupščine SFRJ Bogdan Osolnik. Z njim sta obiskala Klub še svetnik ambasade Besedič in direktor kulturno-informacijskega centra Frankl. Bogdan Osolnik se je mudil na Dunaju ob priliki tretjega zasedanja evropske konference in je o poteku le-te tudi poročal. Poleg drugih vprašanj so se bavili tudi z nacionalnimi vprašanji in sprejeli resolucijo, v kateri je zapisano, da naj vlade delujejo v duhu spoštovanja enakosti vseh kultur brez diskriminacij ter v duhu Helsinške sklepne listine. Kljub večkratni napetosti v diskuzijah in nasprotju v raznih vprašanjih je prišlo na tej evropski konferenci do skupnega sklepa, ki pomeni važen korak naprej in, ki bo odločilen za nadaljnja dogajanja v Evropi, je dejal Osolnik.

Posebno važna tema v pogovoru s klubaši je bilo vprašanje človekovih pravic, ki je v zadnjem času deloma obvladala svetovna politična dogajanja.

Te dni je zopet izšla nova številka Problemov, glasila Koroške dijaške zveze. V ospredju številke je predvsem prizadevanje za čim večje število k dvojezičnemu pouku prijavljenih otrok; prav tako so Problemi pograbili ponovno nekaj idej iz programa Koroške enotne liste. Poročanje o zadevi hotela Korotan je prav tako tema, ki zajame precej prostora. Dobesedno v sredini številke je zopet satirična priloga (vložek) „Repek“. Tudi tokrat vzame na piko marsikatero nedostatek iz življenja koroških Slovencev. Repek je bil sprva mišljen kot parodija na satirični poizkus „Rilec“, vendar je medtem „Repek“ že večkrat izšel kot „Rilec“. Tako se je zgodil nevsakdanji slučaj, da je parodija dosegla večji uspeh kakor tema paradije. Probleme dobite pri Dijaški zvezi, Viktringer Ring 26.

ROMANJE ZA UDELEŽENCE IZ PODJUNE V NOVO ŠTIFTO NA DOLENJSKEM IN NA RAKOVNIK PRI LJUBLJANI

v soboto, 3. junija 1978

Vozi: avtopodjetje SIENČNIK

Cena: šil. 150.—

Prijave sprejema 9121 Dom v Tinjahu, tel.: 0 42 39 - 642, do 20. maja. Število je omejeno!

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 5 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 150.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2, 9065 Zrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

JUDITH CENKL:

Sporočilo

„Vroče bo, saj je že zdaj osemnajst stopinj,“ je rekla tajnica Rungejeva. „Ne potrebujete plašča, gospod Delbruck.“

Njen predstojnik je sedel za pisalno mizo in podpisoval listine iz podpisne mape. Čeprav se mu je mudilo, mu ni ušla nobena nepravilnost in nobena strojepisna napaka. Rahlo je nagubal čelo in ugotovil, da ima nova moč v oddelku C verjetno zelo malo izkušenj. „Ali grem lahko na pogreb brez plašča, gospa Runge? Moja dolžnost je, da staremu Bannertu izkažem poslednje spoštovanje. Še ko je živel moj oče, je bil naša stranka. Toda ta pogreb mi je danes skazil vse načrte.“

Rungejeva ga je na skrivaj opazovala. Kako slab je spet videti, čisto siv je v obraz. In že dvakrat je vzel tableto proti bolečinam.

„Če je ves skazen,“ je smehljal se rekla, „potem ga do kraja žrtvujte in nazadnje le pojdite na kliniko k profesorju Stumvollu. Že cele tedne se odpravljate k njemu.“

„Traparija, za to sedaj nimam časa! To lahko počaka. Med prazniki bom za nekaj dni izpregel, odpeljal se bom v Grappach in lenaril...“

...s kupom spisov pred seboj, ki jih boste vzeli s seboj.“

Jezno je zamahnil z roko in ji pomolil mapo. „Popazite, da bodo vse pravočasno odposlali. Koliko časa potrebujem do pokopališča?“

„Vas bo peljal Krause?“

„Ne, sam bom vozil. Krause mora na letališče po tiste Američane. Odpelje naj jih v hotel, po kosilu pa v podjetje. Tedaj bom že nazaj. Če me še ne bo, bo medtem zanje poskrbel Ewald.“

Ewald je bil njegov nečak in dedič. Delbruck in njegova, pred štirimi leti umrla žena Henriette sta bila brez otrok. Ewald je bil priden in pravi strokovnjak, vendar se mu še ni ponudila priložnost, da bi to tudi dokazal. Njegov stric podjetja ni izpustil iz rok, podjetje je bilo njegovo življenje. Podjetje bo tudi njegova smrt, je včasih pomislila Rungejeva, ko je gledala, kako golta svoje praške, da se je lahko odvrlel na sestanke, na katerih bi ga brez nadaljnega lahko zastopal Ewald.

Delbruck se je odpeljal iz mesta. Bolečine so popustile, zdravilo je začelo učinkovati. Približal se je

robu mesta, kjer so se začenjali griči, in je opazil, da mu vožnja ugaja. Prav ima, moja dobra stara Rungerjevka, je pomislil. Res bi moral večkrat na dan pomoliti nos iz pisarne in tovarniškega dvorišča. Tale topli, dišeči zrak je čudovit, vsepovsod cvete španski bezeg. V Grappachu se bo pozneje razcvetel, ravno med prazniki. Nasmehnil se je. Saj mu ni tako slabo. Zdaj si pač ne more privoščiti, da bi poležaval na Stumvollovi kliniki in zapravil dva tedna za neumne preiskave.

Ewalda vendar ne morem pustiti samega, je pomislil. Priden je, prizadeven, vendar brez izkušenj. No, pa je na pokopališču. Hudiča, koliko avtomobilov! Ja, stari Bannert je bil ugleden človek. Ali je bil že tako star? Gotovo jih je imel več kot šestdeset. No, jaz jih imam osemindeset, torej tudi nisem več med najmlajšimi. Ampak na pokoj pa še ne mislim!

Rože, rože, sveče, gospodje iz njegove in iz drugih panog, zastopniki javnosti in številnih družb, v katerih je stari Bannert kot svetnik sodeloval v nadzornih odborih. Gospe v krznu kljub toplemu vremenu. Godba, govori, sožalja, tihi pogovori, ko korakajo k pokojnikovemu grobu.

Potem se Delbruck ni takoj vrnil k svojemu avtomobilu. Poiskal je Henriettin grob. Bil je čudovit dan. Med španskim bezgom in akacijami so se spreletavale ptice, ki so tod našle rajsko zatočišče. Stal je pred grobom in zrl vanj z nežno otožnostjo, ki je z leti zamenjala bolečo žalost.

Videl, da se nekdo približuje, velika, v črno oblečena moška postava, ki se je ustavila pred nekim grobom. Poznal je visokega, belolasnega moškega in je vedel, kateri grob je prišel obiskat. Henriette ga je bila opozorila na nagrobnik in na napis na njem. Njej, ki je bila plašna ženska preprostega izvora, se je zdel zanimiv: baronica Ingram-Iltzendorfove, rojene grofice Wolter. Zastrmel se je v napis. Na njem je bilo novo ime, sveže vklezano: baron Karl Ingram-Iltzendorff.

Odvlekel se je nazaj h grobu svoje žene in počepnil k nagrobniku. „Henriette,“ je zašepetal z bledimi ustnicami. „Henriette — je bilo to sporočilo?“

Začutil je, da se mu megli v glavi. Bolečina se je znova prikradla iz daljave. S težavo se je zbral in odšel. Odpeljal se je v podjetje in rekel Rungejevi: „Pokličite profesorja Stumvolla in se dogovorite za zmenek. Čimprej naj me sprejme.“

En teden je ležal na Stumvollovi kliniki, da so ga dodobra preiskali. Potem se je vrnil v podjetje in ga prepustil svojemu nečaku. Nobe-

„No, najbrž ga ni sam izbral.“

„Nikjer drugje ni takega miru. Tu človek lahko razmišlja...“

„In se spominja. Življenjska naglica nam komajda pušča kaj časa, da lahko mislimo na naše pokojnine. Če ne bi bil moral priti na tale pogreb, bi prišel na pokopališče šele čez nekaj mesecev, ob dnevu mrtvih.“

„Dobro je, če se človek spominja. Še bolj važno pa je, da misli za naprej.“

„To moram početi ves ljubi dan. Včasih celo dolgo v noč.“

„V mislih imam misli na tisti dan, ko te odnesejo z nogami naprej. Vi ste trgovec, kajne? Dober trgovec misli na jutrišnji dan, uredi svojo hišo tako, da se tisti, ki pridejo za njim, znajdejo. Zato je dobro obiskovati pokopališče, ne samo na dan mrtvih, ampak na čudoviti dan, kakršen je danes. Tudi opominjajo nas, zelo nežno, toda vztrajno!“

„Kdo?“ je vprašal Delbruck in se sumničavo zastrmel v starca.

Starec je s svojo suhljato roko zamahnil proti grobovom. „Til tu!“

„Zdaj pa moram iti,“ je čez čas zamrmral Delbruck. „Zunaj imam avtomobil. Vas smem odpeljati v mesto?“

„Hvala, malo bom še ostal,“ je rekel starec.

Delbruck je pohitel k izhodu in premišljal: norec stari! Preden je zavil skozi vhodna vrata, se je še enkrat ozrl. Pot za njim je bila prazna, vsa bleščeča v sončnem sijaju. Ptici so peli, sicer pa je bilo čisto tiho. Visoke temne postave ni bilo več, Delbrucka je mrzlo spreletelo po hrbtu. Počasi se je vrnil h grobu svoje žene in stopil naprej h grobu baronice Ingram-Iltzendorfove, rojene grofice Wolter. Zastrmel se je v napis. Na njem je bilo novo ime, sveže vklezano: baron Karl Ingram-Iltzendorff.

Odvlekel se je nazaj h grobu svoje žene in počepnil k nagrobniku. „Henriette,“ je zašepetal z bledimi ustnicami. „Henriette — je bilo to sporočilo?“

Začutil je, da se mu megli v glavi. Bolečina se je znova prikradla iz daljave. S težavo se je zbral in odšel. Odpeljal se je v podjetje in rekel Rungejevi: „Pokličite profesorja Stumvolla in se dogovorite za zmenek. Čimprej naj me sprejme.“

En teden je ležal na Stumvollovi kliniki, da so ga dodobra preiskali. Potem se je vrnil v podjetje in ga prepustil svojemu nečaku. Nobe-

nih težav ni bilo in rahlo osramočen se je spraševal, zakaj je bil prepričan, da bo podjetje brez njegove propadlo.

Potem je odpotoval v Grappach in poletno hišico, ki jo je bila Henrietta tako zelo ljubila. Poležaval je na vrtu na udobnem ležalniku, ki mu ga je pripeljal nečak. Bral je knjige, ki jih je že dolgo hotel brati, poslušal plošče, ki jih je bil nakupil pred leti. Potem je dolge ure ležal in zrl čez dremajočo pokrajino in premišljeval. Prijazna negovalka je skrbela zanj, zlasti za to, da je dobil svojo injekcijo, ko je bilo to potrebno. Jeseni je spet prišel na kliniko.

JANUSZ OSEKA:

Nekega dne mi je telefonirala znanka, zelo mila gospodična iz boljše družine, in me zaprosila:

„Ali bi mi lahko naredil majhno uslugo? Staršem sem rekla, da grem nocoj s teboj v kino. Če jih srečaš, me nikar ne izdaj!“

„Zakaj pa naj mislijo, da greš z menoj v kino?“ sem jo vprašal.

„Zato ker uživaš pri mojih starših velik ugled. Popolnoma ti zaupajo, Karola pa gledajo malo po strani. Ne bi jih rada vznemirjala. Ali bi storil to zame?“

„Malenkost,“ sem rekel. „Lahko si pomirjena.“

Naslednji dan sem srečal mamo te znanke.

„Ali sta bila sinoči v kinu, draga otroka? Zelo me veseli. Čisto nič nimam proti temu, da peljete Halinko sem in tja gledat dober film. Naj se otrok malo zabava.“

„Prav rad to storim,“ sem zatrdil.

„Ali je bil film francoski ali ruski?“ se je zanimala mamica.

„Danes so si vsi podobni drug drugemu,“ sem dejal, „težko jih je razlikovati. Popoln propad kinematografije.“

„A Halinki je bil film vseeno všeč,“ je nadaljevala mama, prišla je domov vsa rdeča od navdušenja. „Očitno je zelo čustvena,“ sem pripomnil in se naglo poslovil.

Čez nekaj dni mi je Halinka spet telefonirala.

„Ne bodi hud name, a moji starši so prepričani, da greš nocoj z menoj na ples. Menda ne boš odrekel te majhne usluge.“

Zadeva se mi je zdela resnejša. „Kam pa pravzaprav greš?“ sem se vzmernil.

„S Karolom greva k Zigmundu na domačo zabavo. Strašno prijetna družba bo.“

Na njegov pogreb je prišlo najmanj toliko ljudi kot na pogreb starega Bannerta. Nečak in njegova mlada žena sta sprejemala sožalja. Šele pozneje, ko so ob grobu ostali samo najožji sorodniki, je pristopil visok belolas moški in jima izrekel sožalje. „Maja sem še govoril z vašim stricem,“ je dejal.

Mlada soproga je vprašala: „Ze večkrat sem vas videla tu, ko sem obiskala tetin grob. Ali tam poleg leži vaša žena?“

„Ja,“ je pritrdil. „Pišem se Robert Ingram. Tam leži moja žena in od začetka leta tudi moj brat dvojček Karl...“

Usluga

„Ali si ne moreš poiskati drugega odgovora? Ravno z menoj moraš k Zigmundu?“

„Oče in mati ti neizmerno zaupata. Privoli!“ me je rotila Halinka. „Naj bo!“ sem resignirano zamahnil z roko.

„Še nekaj. Vse kaže, da boš moral priti pome. Največ deset minut časa ti bo vzelo...“

Jezn sem nase sem šel zvečer po Halinko. Oče in mati sta mi postregla s kavo in likerjem. Pohvalila sta moje feljtone in me spraševala o načrtih za bodočnost. Čez pet minut sta me že klicala po imenu.

„Samo na to pazi, Januško, da se Halinka ne prehladi, ko se bosta jutraj vračala domov. In nikar naj ne pije hladne limonade!“ me je opozarjala mama.

Na cesti mi je odvzel Halinko tisti nepridiprav, ki je že dolgo čakal na vogalu. Zahvalila se mi je in odšla z njim pod roko. To je bil torej njen Karol.

Zjutraj mi je telefoniral njen oče. Povabil me je na bridge. Odgovoril sem mu, da ne morem priti, ker imam kakih štirideset stopinj vročine. Obljubil mi je, da me bo Halinka prišla negovat.

Naslednji dan se je za moje zdravje zanimala tudi mati.

„Nič hudega, če je Halinka presedela pri tebi vso noč. Samo da nam naglo ozdraviš, dragi!“ me je tolažila po telefonu.

Sam hudič mi je naložil to Halinko!

Čez mesec dni sem izvedel od očeta, da sem bil s Halinko dva tedna v Zakopanah. Nisem imel pojma, kaj naj zinem. Baje se je tam Halinka lepo popravila.

Takoj po povratku sem bil z njo

(Dalje na 8. strani)

DR. JAKOB SKET:

5

Miklova Zala

Sladek nasmehljaj okoli Almirinih rdečih ustnic in njeni pogledi so marsikoga presenetili. Prevzel te je prvi pogled v njeno črno, veliko oko. Iz njega je iskrla laška ognjevitost. Če si pa dalje gledal v njene goreče oči, si moral odmakniti svoj pogled. Strah te je obšel in stresel si se pred njenim živim ognjem. Nič zaupnega, nič mirnega, nič blagega nisi videl v Almirinih očeh, a ravno to je blažilo in povzdigovalo lepoto ponižne Zalike.

Kakor laška dekleta sploh, vedela se je tudi Almira mnogim prikupiti. Preslepila je enega za drugim. Videl jo je sicer marsikateri rad, a obenem se je nje tudi bal. Za ženo pa si je ni hotel noben mladenič v vsej Rožni dolini.

Tudi Mirku ni ostalo to dekle neznano, in Almira sama je najbolj prežala nanj. Pa tudi Almirin oče je želel to zvezo; zakaj Mirko je bil sin bogatega gospodarja. Tresoglav si je namreč domišljal, da mu pride po tej zvezi v roke največja kmetija na daleč okrog. In potem mu bo tudi mogoče nakupiti vse druge manjše kmetije v okolici. Naposled si je še mislil sezidati grad na Gradišču ter postati mogočen graščak in gospod podložnim kmetom v Rožni dolini.

To so bili njegovi visokoletni načrti. To je bil tudi vzrok njegovi prijaznosti do Serajnika, najbolj pa do njegovega sina Mirka.

Almira je izkušala s sladkimi besedami pridobiti Mirka zase. Ob vsaki priliki so ga vabili na svoj dom ter mu kaj radi tudi postregli.

Mirko ni seveda slutil nič hudega. Stopil je torej rad k Almiri na vrt ali v hišo.

Mili pogledi Almirini niso sprva našli nikakega odmeva v Mirkovem srcu, kar je tudi deklica hitro spoznala. Vedela je, da ljubi Zaliko in da mu jo je oče že odločil za ženo. Zategadelj je sovražila svojo sosedo; češ, le ona ji zastavlja pot do njene sreče.

Almira dolgo ni mogla omajati trdne ljubezni do Zalike v Mirkovem srcu. Ali znano je, da se človek prej nagiblje k hudemu, kakor k dobremu. Tej obče človeški slabosti je bil tudi Mirko podvržen. Tudi njemu se je naposled bolj priljubila sladka govorica lahkožive in vesele Almile, nego resnobno in tiho življenje ponižne Zalike.

Mirko je jel tedaj Zalikino hladno obnašanje pripisovati njeni mrzli ljubezni. Domišljal si je, da Zalika ne ljubi iskreno, ker ne kaže, kakor Almira, očito prijateljstva do njega. Zdelo se mu je celo, da se Zalika le nalašč dela prijazno proti njemu, zato da postane žena bogatega posestnika.

Povrh jo je Almira še obrekovala, češ, Zalika se kaj rada ozira po drugih in njeno pobožno obnašanje je le navidezno ter ne izvira iz dna njenega srca.

Take besede so seveda ugašale ogenj prve ljubezni v Mirkovem srcu. Nehote je jel dvomiti nad Zalikino čednostjo in njeno zvesto vdanostjo. Večkrat je sam svojo prijateljico povpraševal o tem. Terjal je od nje, naj se opraviči. Ali Zalika mu ni na taka vprašanja odgovarjala na dolgo in široko, temveč rekla mu je kar na kratko, da izpričuje

njeno življenje dovolj, da jo sodi krivo in napačno. Pri tem je milo in zaupno pogledala Mirka; svetla solza se ji je utrnila iz nedolžnega očesa in v solzah je zagotavljala zvestobo svojega srca.

Mirko je rad verjel njenim nedolžnim pogledom in besedam. Ko pa je prišel v Almirino družino, se mu je zopet vzbujal prejšnji dvom in sum. Zapeljivi pogledi so ga prevzeli — iskra njegove ljubezni do Zalike je jela umirati.

Te izpremembe na Mirku je Zalika že dolgo časa opazovala. Tudi oče Serajnik sam je že zasledil, da zahaja njegov sin v zadnjem času kaj rad k Tresoglavu v vas. Večkrat je celo videl, da se Mirko prav ljubeznivo pogovarja z Almiro na vrtu. In Serajnik je kmalu vse splekte izpregledal ter spoznal deklino zapeljivost in nakane njenega očeta.

Zatorej se mu je zdelo potrebno, da svojemu sinu v kratkem izroči posestvo in ga oženi z Zaliko. Osobito zdaj, ko pretijo hudi časi in utegne priti krvoločni Turek v deželo, je moral skrbeti za to, da se prej ko mogoče Mirko oženi. „Če umrem jaz, ali me ubijejo Turki,“ si je mislil večkrat Serajnik, „potem bo sin delal po svoje, Almira, zapeljivo laško dekle, ga bo popolnoma omamilo in preslepilo. Tuja sneha bi prišla v hišo, hči nekrščanskega očeta. A nato gorje stari materi in Miklovi Zaliki! Neizbrisna sramota bi bila to za mojo hišo in za vso Rožno dolino.“

Zatorej se je bil Serajnik še bolj zbal poročila, da pridejo Turki v deželo, in zategadelj je takoj nocoj, prišedši z Gradišča, govoril s sinom resno besedo.

ČETRTO POGLAVJE

Hitro potem, ko sta stopila oče Serajnik in Mirko v sobo, se je hotela Zalika z materjo posloviti; saj ne bi mogla

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 21. maja:
07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 22. maja:
13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Zborovska glasba.

TOREK, 23. maja:
09.30—10.00 Pisani svet.
13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Šport — Knjige za vas.

SREDA, 24. maja:
13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Ljudska zabavna glasba (70-letnica SPZ — IV. del).

ČETRTEK, 25. maja:
07.05—07.35 Duhovni nagovor — »Sredi med nami prebiva...« (Prazn. glasbena oddaja).

PETEK, 26. maja:
09.15—09.30 V. Polanšek: Ob bistrem potoku je mlin — (Šolska rad. oddaja za šolarje od 1.—4. šolske stopnje).
13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Vrtljak popevk.

SOBOTA, 27. maja:
09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA

1. SPORED

NEDELJA, 21. maja: 11.00 Govor in odgovor — 15.05 Old Shatterhand — 17.00 Slike naše zemlje — 17.25 Calimero — 17.30 Wickie in močni možje — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Igraj z nami — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.50 Šport — 20.15 Kraj zločina — 21.40 Šport — 21.55 Nočno branje — 22.25 Teologija v pogovoru — 23.10 Poročila.

PONEDELJEK, 22. maja: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 The Merchant of Venice — 10.30

Hlapec Uli — 17.30 Am, dam, des — 18.00 Rebel Jaquou — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Šport ob ponedeljkih — 21.05 Roots — 21.45 Poročila in šport.

TOREK, 23. maja: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Angleščina: The Bellcrest story — 10.00 Šolska televizija: prihodnost za mleko — 10.30 Swing time — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Živalski raj — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Okoli musicala — 21.10 Civilna korajža — 22.10 Dediščina kraljev — 23.10 Poročila in šport.

SREDA, 24. maja: 9.00 Oddaja z mišjo — 9.30 Organizacija v gospodarstvu in upravi — 10.00 Nepoznana sosesčina — Severovzhodna Italija — 10.30 Ljudje od varieteta — 17.00 Dobra ideja — 17.25 Oddaja z mišjo — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Grozljive zgodbe — 18.30 Mi — 19.30 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Denarja kot sena — 12.30 Šport — 21.40 Žerjavica sile — 23.20 Poročila.

ČETRTEK, 25. maja: 15.05 Vožnja v balonu — 16.25 Žabji kralj — 17.15 Ura violine — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Prostor za živali — 18.45 Kjer je gorel trnjev grm — 19.15 Dan ribe — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.50 Šport — 20.15 Dve enodejanki Ludwiga Thome — 21.50 Alfred Bredel igra Schuberta — 22.30 Poročila — 22.35 Šport.

PETEK, 26. maja: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Šolski poizkusi in šolska reforma — 10.00 Zvok iz človeške roke — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Vožnja v balonu — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Ljudje, trgi, muzikantje — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.15 Nonstop nonsens — 21.05 Čakanje na življenje v miru — ob Izraelskih jubilejih — 21.50 Šport — 22.05 Zapeljivec Alfie — 23.55 Poročila.

SOBOTA, 27. maja: 15.30 Trgovca s ptiči — 17.00 Jolly-predal — 17.30 Heidi — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Pan-optikum — 18.25 Dober večer... Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki z aktualno Južnotirolsko — 19.30 Čas

v sliki 1 s kulturo — 19.55 Šport — 20.15 Zadeva z figovim peresom — 21.55 Šport — 22.10 Vprašanja kristjana — 22.15 Hudič jih je jezdil — 23.40 Poročila.

TV Avstrija 2. spored

NEDELJA, 21. maja: 12.30 Svetovno prvenstvo boksanja amaterjev — evrovizija iz Beograda in evrovizija iz Zolderja — formula 1 — 17.00 Dežela in ljudje — 17.30 Č 9 — Nižja Avstrija — 18.00 Swing time — 19.40 Baleia, Baleia — 20.00 Bazar plošč — 20.15 Odkritelji — 21.05 Bralni znak — 21.55 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 22. maja: 17.30 Šolska televizija: Prihodnost za mleko — 18.00 The Bellcrest story — angleščina — 18.30 Vulkanizem v Evropi — 19.30 Igramo na flavto — 20.00 Neki mož hoče navzgor — 21.05 Veselje z glasbo — 21.50 Čas v sliki 2 — 22.20 Loving.

TOREK, 23. maja: 17.30 Nepoznana sosesčina — 18.00 Organizacija v gospodarstvu in upravi — 18.30 Znanje aktualno — 19.30 Veselje ob glasbi — 20.00 V spalnem vozu — 21.20 Čas v sliki 2 s kulturo — 21.55 Club 2.

SREDA, 24. maja: 17.30 Zvok iz človeške roke — 18.00 Francoščina — 18.30 Č 9 — Zgornja Avstrija — 19.00 Velike bitke — 20.00 Teleobjektiv — 20.50 79 Park Avenue — 21.35 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.10 Trailer.

ČETRTEK, 25. maja: 18.00 Čudni gospod Victor — 19.35 Erik Werba — 60 let — 20.00 Galerija — 20.15 Poziv na ples.

PETEK, 26. maja: 14.00 Mednarodni jahalni turnir — 18.00 Orientacije — 18.30 Portret — Hans Weigel — 19.30 Trailer — 20.15 Je bil čudež? — 21.05 Ob virih Mafije — 21.55 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.30 Bing Crosby in concert.

SOBOTA, 27. maja: 16.15 Teleobjektiv — 17.00 Klub regional — 18.00 Posnetek meetinga v več panogah — 18.25 Brez nagobčnika — 19.30 Pustolovščina divjačina — 20.00 Galerija — 20.15 Jagnje ubogih — 22.10 Fatty live.

TV Ljubljana

1. SPORED

NEDELJA, 21. maja 9.00 Poročila — 9.05 Za nedeljsko dobro jutro: Postal sem partizan, odd. iz cikla Moč zborovskega zvoka — 9.25 625 — 9.45 Rubežniki — 10.30 Robin Hood, nadaljevanka — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila, 14.55 do 15.55 in 16.45 do 17.45 Svetovno prvenstvo v motokrosu Orehova vas, Britanska enciklopedija, Poročila, Okrogli svet, Športna poročila — 17.45 Tujec na begu — 19.15 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 K. Klarič: S polno paro — nadaljevanka — 21.10 Prijepolje, dok. oddaja — 21.40 TV

dnevnik — 21.55 Športni pregled — 22.40 Poročila.

PONEDELJEK, 22. maja: 9.00 TV v šoli: Klub mladih tehnikov, Zdravila, Vesolje — 10.00 TV v šoli: Materinščina, Risanka, Zemljepis — 11.10 TV v šoli: Za najmlajše — 15.00 TV v šoli — ponovitev — 16.00 TV v šoli — ponovitev — 17.05 Poročila — 17.10 Sedem stopnic do glasbe — 17.25 Britanska enciklopedija — serija — 17.50 Obzornik — 18.00 Kaj so samoupravni splošni akti, odd. iz cikla Da bomo lažje odločali — 18.15 Pes, človekov prijatelj, oddaja iz cikla, Družbena samozashita — 18.40 Mozaik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Benečanka, predstava Stalnega slovenskega gledališča Trst — 21.15 Kulturne diagonale — 21.55 TV dnevnik.

TOREK, 23. maja: 8.30 TV v šoli: Angleščina, Čas zorenja, Geometrija, TV vrtec, Klis — 10.00 TV v šoli: Prirodoslovje, Risanka, Glasbeni pouk — 14.30 TV v šoli — ponovitev — 17.20 Poročila — 17.25 Glasba pred kamero — 17.55 Obzornik — 18.05 Od šole do doma — 18.35 Mozaik — 18.40 Po sledeh napredka — 19.10 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Mednarodna obzorja — 20.55 M. Dombrowska: Noči in dnevi — nadaljevanka — 21.45 Julija — glasbena oddaja — 22.15 TV dnevnik.

SREDA, 24. maja: 8.35 TV v šoli: Dnevnik 10, Vloga Jugoslavije, Vzhodna Makedonija, Simbol in nasprotje — 10.00 TV v šoli: Kocka, kocka, Risanka, Film — 16.05 Mozaik — 16.10 Poročila — 16.15 Nogomet Trepča : Rijeka — prenos — 19.15 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Film tedna: Rožnate sanje — 21.30 Miniature: Igra in protigra — Tone Kuntner — 21.50 TV dnevnik.

ČETRTEK, 25. maja: 9.00 TV v šoli: Dan mladosti — 10.00 v šoli: Francoščina — 10.30 TV v šoli: Risanka, Fizika — 11.05 TV v šoli: Za najmlajše — 12.05 Plus pet/Liga mladih lingvistov — 15.00 TV v šoli: ponovitev — 17.15 Poročila — 17.20 Avtomobili in ljudje, serija — 18.15 Obzornik — 18.25 Mozaik — 18.30 Profesor Baltazar — risanka — 18.40 Tehnica za natančno tehtanje — 19.10 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Dan mladosti — prenos — 21.05 Vrhovi Zelenogore — 22.35 TV dnevnik.

PETEK, 26. maja: 9.00 TV v šoli: Makedonščina, Ruščina, Od petka do petka, Nižine — 10.00 TV v šoli: Angleščina, Risanka, Zgodovina — 15.00 TV v šoli — ponovitev — 17.10 Poročila — 17.15 Polleder H 3 — 17.55 Obzornik 18.05 Domači ansambli — 18.35 Mozaik — 18.40 Celice, Milijarde najmanjših računalnikov, oddaja iz cikla Človekovo telo — 19.10 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 21.05 R. Graves: Jaz, Klavdij — nadaljevanka — 22.00 TV dnevnik — 22.15 Operne arije iz Berlina — 22.30 Festival JRT Portorož 78 — 23.15 Poročila.

SOBOTA, 27. maja: 8.00 Poročila — 8.05 Profesor Baltazar — risanka — 8.15 Sedem stopnic do glasbe — 8.30 Tehnica za natančno tehtanje — 9.00 Od šole do doma — 9.30 Po sledeh napredka — oddaja — 10.00 Prekinitev delovnega razmerja, odd. iz cikla Da bomo lažje odločali — 10.15 Dokumentarna oddaja — ... Poročila — 15.45 Poročila — 15.50 Nogomet Zagreb : Olimpija — prenos — 17.45 Obzornik — 17.55 Mladinski film — 19.15 Barvna risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 TV Zehtnik — 20.40 Andromedin sij — 22.40 TV dnevnik — 22.55 Zabava vas Raffaella Carra — 23.25 625 — 23.55 Poročila.

TV Ljubljana 2. spored

NEDELJA, 21. maja: 14.55 Nedeljsko popoldne — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Dokumentarna oddaja — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Celovečerni film.

PONEDELJEK, 22. maja: 17.15 TV dnevnik — 17.35 TV koledar — 17.45 Velika predstava na morskem dnu — 18.00 Dositejeve basni — 18.15 Sodobni svet — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Športna oddaja — 20.30 Dokumentarna oddaja — 21.00 24 ur — 21.10 Celovečerni film.

TOREK, 23. maja: 17.15 TV dnevnik — 17.35 TV koledar — 17.45 Pionirski TV studio — 18.15 Življenje knjige — 18.45 Dnevnik 10 — 19.05 Kulturni pregled — 19.30 TV dnevnik — 20.00 V središču — 20.50 Akcije — 20.55 24 ur — 21.15 Varstvo okolja — 22.00 Izviri.

SREDA, 24. maja: 19.30 TV dnevnik — 20.00 Izbor v sredo — 22.00 TV dnevnik.

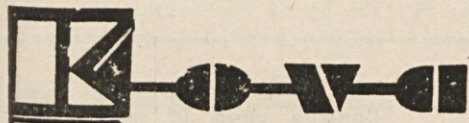
ČETRTEK, 25. maja: 17.15 TV dnevnik — 17.35 TV koledar — 17.45 Dan zmage — otroška oddaja — 18.15 Izobraževalna oddaja — 18.45 Ali morda veste — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Dan mladosti — 21.00 Glasbena oddaja — 21.35 Od glave do pete — 22.50 24 ur.

PETEK, 26. maja: 17.15 TV dnevnik — 17.35 TV koledar — 17.45 TV drom — 18.15 Razvoj Jugoslovanskega vojnega letalstva — 18.45 Prijatelji glasbe — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Na dnevnem redu je kultura — 21.00 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Dokumentarna oddaja — 21.40 Festival JRT Portorož 78 — 22.25 A. Skrjabin: Prometej — 23.10 Zabava vas Benny Hill.

SOBOTA, 27. maja: 17.45 Zlata sirena — prenos — 18.45 Gledališče v hiši — 19.30 TV dnevnik — 20.00 L. van Beethoven: FIDELIO, I. del opere — 21.00 Feljton — 21.30 24 ur — 21.40 Dokumentarna oddaja — 22.40 Športna sobota.

Darujte za tiskovni sklad!

Posebnost je boljša, kajti navadno imajo mnogi!
Zaradi tega rajši takoj h

po kuhinje!

PODGERBERK — ST. KATHREIN
Škofiče/Schiefeling
Tel.: 0 42 74 - 29 55 18
Celovec/Klagenfurt
Rothauerhaus
Tel.: 86 2 92

mirno govoriti z Mirkom in mu pogledati v oči. Pregloboko ji je rezalo v srce neljubo spoznanje, da pogleduje mladenič čimbolj od dne do dne po Almiri. Tudi danes je videla, kako se je nežno in ljubko poslavljajal od nje. Pri tem pogledu je krvavelo Zaliki srce.

Serajnik je spoznal deklino dušno stanje in precej uganil, kaj jo žene tako hitro od hiše. Zatorej ustavi deklino, rekoč:

„Zakaj tako hitro domov, Zalika? Ali se me bojiš, da nočeš zdaj, ko sem prišel jaz, dalje ostati pri nas? Posedimo še malo in zmenimo se kaj!

Hudi časi se bližajo, dragi moji. Treba je, da se pogovorimo, kaj bo potem, ko nas staršev več ne bo.“

Pri zadnjih besedah vzdihne Serajnik globoko in pogleda dekletu v obraz. Ali Zalika zre nepremično v tla. Skrivala je svoje lice pred Serajnikovim bistrim pogledom. Žali spomini na umrlega očeta in pogled na staro mater ji privabijo solze v oči. A ko se še nato spomni, kako se je danes Mirko šalil z Almiro na vrtu, kako ji je pri slovesu stiskal roko in se odhajaje oziral po njej, tedaj pa se hudo razjoče.

V srce se je smililo ubogo dekle Serajniku; saj je vedel, zakaj žaluje, in poznal njeno bolečino. Z lepimi besedami jo je izkušal potolažiti, a zastoj. Deklica mu žalostno odgovori:

„Dokler še živite vi, boter in varuh moj, ni mi sile jokati se. Ako pa enkrat vas zakrije hladni grob in odene črna zemlja, tedaj pa joj meni, siroti! In če mi potem umrjejo še mati, nimam žive duše več na svetu, ki bi imela usmilenje z menoj. Sama, zapuščena od vseh, bom gospodarila na Miklovem domu. Ali ondi ne bom imela človeka, ki bi

mu potožila svoje gorje in na čigar prsih bi si ohladila in potolažila žalujoče srce.“

Tako govorec si briše solze iz oči, ki so ji zakrivale pogled. Zatorej ni opazila, da se ji je bil medtem približal Mirko. Šele ko jo prime za desnico, povzdigne Zalika glavo in spozna svojega prijatelja. A takoj mu odtegne roko ter ga resno in mirno pogleda, rekoč:

„Zakaj me držiš, Mirko? Saj itak vem, da ne maraš več zame. Edino upanje, katero sem gojila do danes v svojem srcu, me je jelo zapuščati. Izgubila sem vse, kar sem imela. Zakaj vidim, da se me izogiblje prijatelj, kateremu sem obljubila svoje življenje. Neskončna žalost prešinja mojo dušo, če pomislim, da se mi odteguje človek, kateremu sem bila vdana z vso močjo človeškega srca.“

Te besede je govorila Zalika milo in nežno, da bi bile lahko omečile trdo skalo. In res, ganile so mladeniču srce. Zalikina žalost je pretresla Mirka. V njegovi duši je zasvetila iskra prejšnje ljubezni, in Mirko ji je odgovoril:

„Ali mi še moreš, Zalika, biti tako vdana, kot nekdanj?“

Deklica upre vanj svoj milo proseči pogled. Solze v očeh so govorile, kaj je Mirko njenemu srcu. V tem trenutku prime mladenič deklico za roko, ji pogleda živo v solzne oči in pristavi:

„Zalika, v slabih urah svojega življenja, sem res dvomil nad tvojo iskreno vdanostjo, ali zdaj sem prepričan, da me ljubiš iz vsega srca. Zdjaj vem, da ni zame boljšega dekleta od tebe in da ni zvestejše deklice na svetu, kakor si ti. Zatorej ti vpričo tvoje matere in svojih staršev prisežem, da bom tvoj na veke.“

Pri teh besedah se izbistri deklino oko. Veselje in radost zasveti na njenem licu. V tej sreči se oklene Mirka in od

samega veselja se razjoče na njegovih prsih. Oče Serajnik in obe materi pa prosijo Boga, naj blagoslovi zvezo njunih otrok.

Zalika se kar hitro odtrga Mirkovemu objemu in pristopi k očetu Serajniku. Goreče poljubi svojega dobrotnika in se mu zahvali za veliko srečo, da se sme imenovati njegova hči; starčku pa se zasvetijo pri tem od same radosti in veselja solze v očeh.

„Danes je zame najsrečnejši dan v mojem življenju,“ jame po kratkem molku Serajnik. „Zdjaj vem, da bo moj sin srečen mož in gospodar. Prepričan sem, da mu bo pomagala Zalika v vseh stiskah in nadlogah, kakor je pomagala in še pomaga meni moja žena. Povedati vam pa tudi moram, da se je izpolnila danes prisega, ki sem jo bil storil pred dvajsetimi leti.“

Nato vstane sivolasi mož in gre molče v drugo sobo, kjer je imel v omari zaklenjene svoje dragocenosti. Tu poišče nekaj dobro ovitega, potem pa prisede zopet k naši družbi.

„Tu imaš, Zalika, srebrno svetinjo s podobo Matere božje. To svetinjo že shranjujem dvajset let, a zdaj jo dam tebi v roke. Tvojega očeta je. Velika moč je skrita v tej podobi. Hrani in čuvaj jo kot največji svoj zaklad! Kadar koli boš v stiskah in nadlogah, vzemi sveto podobico v roke in moli k Materi božji! Iskrena in goreča molitev ti bo pomagala.“

Zalika prejme svetinjo iz starčevih rok in jo pobožno poljublja. Pri pogledu na njo se zmisi zopet svojega rajnega očeta ter prosi Serajnika, naj ji pove, kdaj in kje je dobil ta sveti zaklad iz njegovih rok. Nato vsi utihnejo, in starček jame pripovedovati takole: (Dalje prihodnjič)

„Spet je minilo leto. Leto, ki vam je prineslo lepe ure, a gotovo tudi skrbi, ki smo vam jih povzročili. Saj vam hočemo biti le v veselje, pa nam ne uspe vedno. Drage mamice! Upamo, da boste ob današnjem slavlju mogle pozabiti našo porednost.“

S temi besedami je korajžen sinček pozdravil zbrane mamice in odgrnil zaveso v farni dvorani, da so otroci mamicam lahko zabrenkali na tamburice, recitali pesmice, zapeli in zaigrali... Težko, zelo težko, ja nemogoče je vse opisati, saj jih je bilo 60 in vsak je svoji mami hotel dati najboljši česar je zmogel. Med najbolj očarljivimi prispevki je bila igrice Josipa Ribičiča „Palčki“, ko so mami-

ce kar strmele, kako se je hčerka spremenila v vilo in sinček v palčka ali kuharja ter so same spoznale, da ni tako lahko povedati, kaj vse je mamica...

Očarane nad najmlajšimi so mamice obsedele in strmele in dobro, da se je spomnil župnik Messner ter podpredsednik društva „Zarje“ Kuhar, da so se „tavžentbarti“ zahvalili tistim, ki so otroke naučili in jih čudovito oblekli: Mojci Hribernik, Antonu Wutteju, predvsem pa učiteljema Leniji in Toniju Sticker. Če pa hočete otroke še videti, kaj vse znajo, pa pridite na praznik vnebohoda, 25. maja popoldne, v farno dvorano v Šmihel!

Usluga

(Nadaljevanje s 6. strani)

na plesu pri Literatu. Po plesu me je mati vprašala, zakaj se je Halinka vrnila objokana. Razložil sem ji, da je plesal z njo pisatelj Iwaszkiewicz in da jo je to močno vznemirilo.

Že sem se hotel resno razjeziti in poslati vso Halinkino družino k hudiču, ko se je zgodba nenadoma sama končala. Halinka mi ni več telefonirala in prosila za usluge.

Šele čez nekaj mesecev, ko smo pri meni slavili mojo zaroko z Zosjo, sem se spomnil Halinkinega primera. Pri tem sta mi pomagala Halinkina starša, ki sta vkorakala v moje stanovanje in ne da bi odložila plašč pred vsemi gosti izjavila da sem lopov in pokvarjenec in da sem se prislinil v njihovo družino samo zato, da bi zapeljal nedolžno mladenko in jo potem v drugem stanju podlo zavrgel.

Zaročne svečanosti so se po tem nastopu Halinkinih staršev nadaljevale brez moje zaročenke.

Halinki plačujem alimente, o mojem dobrem imenu pa ni niti govora več.

DOM v TINJAH

ROMANJE V MARIA LORETTO (največja Marijina božja pot v Italiji) — v SAN GIOVANNI (kjer je živel in deloval pater Pij), na MONTE CASINO (benediktinski samostan, ki ga je ustanovil sv. Benedikt) — RIM — ORVIETTO — PADOVO

od ponedeljka, 5. junija, do ponedeljka, 12. junija 1978

Cena: šil. 2270.—

Vozi: avtopodjetje SIENČNIK

Prijave: sprejema Dom v Tinjah do 23. maja

Prijavljenci dobijo točnejši razpis

Duhovni vodja: g. Anton Cvetko

V soboto, 17. junija

ROMANJE NA SV. VIŠARJE

za župnije Suha, Žvabek, Pliberk, Kazaze

V soboto, 24. junija

ROMANJE NA SV. VIŠARJE

za župnije Šmihel, Globasnica, St. Lipš in Dobrla vas

Mariborski škof Držečnik umrl

Mariborska škofija, ki naj bi v teh dneh praznovala 750. obletnico ustanovitve, žaluje. Žaluje za svojim škofom dr. Maksimilijanom Držečnikom, ki ga je Gospod poklical k sebi na binkoštno soboto, 13. maja. V Mariboru so se v sredo vršile za pokojnim pogrebne slovesnosti.

Pogrebnih slovesnosti se je udeležila tudi delegacija Narodnega sveta koroških Slovencev, katere člani so bili: podpredsednika, zbornični svetnik Ignac Domej in Fridi Sabotnik ter mag. Franc Wedenig.

Škof Maksimilijan Držečnik je vodil mariborsko škofijo že od leta 1949. Najprej kot apostolski administrator, leta 1960 pa je bil imenovan za mariborskega škofa.

Rodil se je leta 1903 v Ribnici na Pohorju. Bogoslovje je študiral v Rimu in bil tam leta 1932 posvečen v duhovnika. Nato je kaplanoval v raznih farah, dokler ni leta 1936 bil poklican za docenta na bogoslovnem učilišču v Mariboru, kjer je deloval do leta 1941, ko ga je gestapo odpeljala v mariborsko meljsko vojašnico. Leta 1946 je bil v Mariboru posvečen v škofa.

Bil je 59. škof od ustanovitve lavantinske škofije leta 1228 in 5. naslednik za škofom Slomškom, ki si ga je izbral kot svojega vzornika.

Lavantinsko škofijo je ustanovil salzburški nadškof Eberhard

II. S pristankom papeža Honorija III. je 10. maja 1228 izdal listino o ustanovitvi škofije v Št. Andražu v Lavantinski dolini. Prvi lavantinski škof Ulrich je bil posvečen 14. maja 1228. Škofija, ki je najprej obsegala samo nekaj župnij, se je znatno povečala z reformo cesarja Jožefa II. v letih 1787—1789. Odslej je obsegala 155 župnij in sicer na ozemlju, ki je obsegalo skoro vso Spodnjo Štajersko južno od Drave, do Save in Sotle. Na tem področju so prebivali Slovenci v 17 dekanijah, nemški verniki pa v treh.

Drugi pomemben dogodek za lavantinsko škofijo pa je bil prenos škofijskega sedeža iz Šentandraža v Maribor. To pogumno in zgodovinsko važno dejanje je izvršil škof Anton Martin Slomšek 4. septembra 1859. Zopet je prišlo do spremembe škofijskih mej. Krški škof je prevzel koroške župnije, sekovski škof v Gradcu pa je odstopil lavantinskemu Slovenske gorice, to je tiste župnije, ki so spadale pod mariborsko politično okrožje.

Temu Slomškovega dejanju v zgodovini lavantinske škofije je sledila leta 1964 dokončna pravna ureditev razmerja tistih delov sosednjih škofij, ki jih je lavantinski škof po ustanovitvi Jugoslavije upravljal kot apostolski administrator, to je Prekmurje, Mežiška dolina in nekaj obmejnih župnij iz graške škofije. Tedaj je tudi dobila naziv

mariborska-lavantinska ali kratko mariborska škofija.

Do leta 1824 se je zvrstilo na lavantinskem škofijskem prestolu 51 škofov, ki so bili skoraj vsi plemiškega rodu. Tega leta je nastopil službo lavantinskega škofa Ignacij Franc Zimmerman (1824—1843), ki je bil doma iz Slovenske Bistrice. Bil je prvi domačin in je znal slovensko. Za njim je vodil škofijo Franc Ksaver Kutnar (1843—1846), Slovenec, doma iz župnije Št. Vid pri Stični na Dolenjskem. Njemu je sledil Anton Martin Slomšek, ki je premestil sedež škofije v Maribor. Nato so se zvrstili: dr. Jakob Maksimilijan Stepišnik, dr. Mihael Napotnik, dr. Andrej Karlin, dr. Ivan Tomažič in škof dr. Maksimilijan Držečnik.

Pred dobrim letom, ko je pokojni škof Držečnik praznoval 30-letnico škofovske službe, je škof Grmič v nagovoru karakteriziral škofovanje pokojnega škofa Maksimilijana. Dejal je, da je bila posebna poteza njegovega dela ljubezen, ki je dajala vsemu njegovemu prizadevanju posebno prepričljivost in privlačnost.

Ni čudno, je nadaljeval, da si je izbral za svojega vzornika božjega služabnika Antona Martina Slomška. Ljubezen je zadnji odgovor na vse nerazumljive poteze v delovanju škofa Maksimilijana, nerazumljive za človeka, a toliko bolj prepričljive v duhu evangelija.

Materinska proslava bilčovške mladine

Bilčovška mladina se je v okviru proslave, ki jo je pripravilo bilčovsko društvo skupno z ljudsko šolo in farnim otroškim zborom, na tradicionalen način poklonila ter zahvalila našim materam. Program, ki je bil zelo pester in skrbno pripravljen, je vseboval mnogo deklaracij, kratkih odrskih nastopov, nastope glasbenih solistov ter instrumentalnih skupin, pesmi mladinskega ter moškega zbora, ritmične vaje in humoristične vloške.

S prisrčnim pozdravom je predsednik društva Tone Schellander najprej čestital našim materam in se iz srca zahvalil za trudapolno in požrtvovalno delo, ki ga opravljajo kot gospodinje, vzgojiteljice, ljubice matere in zveste žene. Ta skromna proslava naj bi našim materam vsaj enkrat na leto izrazila javno za-

hvalo in priznanje za odlično opravljeno nalogo. S posebnim govorom se je tudi župan Ogris zahvalil v imenu občine.

Prireditev, ki so jo morali ponoviti tudi še v nedeljo zvečer, je bila dobro obiskana, saj so se poleg mater udeležili otroci ravno tako,

kot možje. Tako gledano, je bila bilčovška materinska proslava na eni strani praznik družine, na drugi strani pa seveda tudi kulturni praznik. Omembe vredno pa je tudi še to, da je bil velik del programa dvojezičen, kar je bilo tudi priznana s številnim obiskom.

Zakaj molk?

Pristojna žandarmerijska postaja v Sinči vasi ni hotela ničesar povedati, okrajna postaja v Velikovcu prav tako ne, deželna žandarmerijska komanda v Celovcu pa prav tako ni vedela ničesar o tem: dejstvo, da se je znani koroški Slovenec in pevec Danice Folti Hartman ml. iz Škocijana znašel v noči od sobote na nedeljo z glavo naprej v posodi za odpadke, da so ga zavlekli iz nekega škocijanskega lokala dobro znani storilci in ga nato hudo osramotili, da je neka natakarka poklicala žandarmen, da prijatelji in pomočniki niso ničesar ukrenili, da je nato Folti Hartman hotel z avtom domov, a v gumah ni bilo več zraka, da se je nato vključilo državno tožilstvo in je žandarmerija šele nato ukrepala. Nam dobro znani storilci — vsega skupaj jih je bilo okoli deset — so seveda vse tajili in trdili, da si je Folti Hartman vse to sam sebi napravil. Kdor verjame, je srečen. Vsekakor pa je tudi dejstvo, da je bil pred tem dogodkom vroč prepir (ali diskusija) o koroških Slovencih.

Res „slučaj“...

VELINJA VAS:

Rupijeva mama umrla

Po hudi in daljši bolezni je doživel 16. maja 1978, na binkoštni torek, Uršula Krušič, pd. Rupijeva mama. Bila je narodno zavedna in globoko verna, svojemu možu zve-

sta spremljevalka skozi vse življenjske vihere in udarce, svojim otrokom skrbna in vzgledna mati.

Pokopali smo jo danes, v četrtek, ob obilni udeležbi na velinjskem pokopališču.

Možu, otrokom in vsem sorodnikom izrekamo iskreno sožalje. Naj se rajna Rupijeva mama odpočije v božjem miru.

(Daljše poročilo o rajni Rupijevi mami bomo objavili v naslednjem NT.)

Modestova nagrada

(Nadaljevanje s 1. strani)

želi. Nagrada bo v višini 30.000 šilingov, točni statuti so v izdelavi.

Dr. Inzko je opozoril na pismo kardinala dr. Königa slovenskemu zdomskemu duhovniku, kjer je najvišji cerkveni predstavnik v Avstriji dejal, da je zakon o narodnih skupinah zmožen zboljšanja ter potreben razvoja. Tako dr. Waldstein kakor tudi dr. Inzko sta v zvezi s sosveti zastopala mnenje, da bi bilo bolje, če bi Slovenci šli vanje. V diskusiji je bilo med drugim tudi omenjeno, da nameravajo s to vsoto podpirati tudi prispevke za dijaške domove, predvsem za nižješolce.

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

Dauite za žrtve političnih procesov!